

Årsrapport 2022

Arkivverket

Innhold

I	Leders beretning	4
II	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
II.1	Omtale av virksomheten og samfunnsoppgaget	8
II.2	Organisering av virksomheten	9
II.3	Økonomisk utvikling siste år	10
II.4	Presentasjon av utvalgte hovedtall.....	10
II.5	Strategi for Arkivverket 2020-2023	12
III	Årets aktiviteter og resultater	13
III.1	Overordnet mål 1: Velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor	14
III.2	Overordnet mål 2: Avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk.....	20
III.3	Overordnet mål 3: Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver	33
III.4	Overordnet mål 4: Nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver	38
III.5	Overordnet mål 5: Sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter	46
III.6	Overordnet mål 6: Fremme medisinsk og helsefaglig forskning	48
IV	Styring og kontroll av virksomheten	50
IV.1	Internkontroll.....	51
IV.2	Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen	51
IV.3	Arbeidsmiljø, sykefravær og ledelse	51
IV.4	Rekrutterings- og kompetansearbeid	55
IV.5	Sikkerhet og beredskap.....	56
IV.6	Klima og miljø.....	56
IV.7	Arkivutviklingsmidlene 2022.....	57
IV.8	Fellesføringer.....	58
V	Vurdering av framtidutsikter	59
VI	Årsregnskap.....	62
VII	Vedlegg til årsrapport for 2022.....	74

Figurer

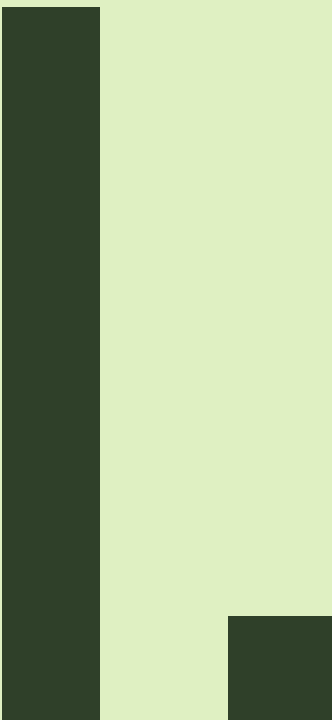
Figur 1	Organisasjonskart Arkivverket.....	9
Figur 2	Arkivverkets strategikart 2020-2023.....	12
Figur 3	Publisering av mediekonvertert materiale på Digitalarkivet 2022 – estimerte prosentsatser	22
Figur 4	Sykefraværsutviklingen i Arkivverket 2020-2022.....	52

Tabelloversikt

Tabell 1	Arkivverkets ansvarsområder og roller.....	8
Tabell 2	Økonomiske nøkkeltall for Arkivverket 2020-2022.....	10
Tabell 3	Nøkkeltall for Arkivverket 2020-2022	10
Tabell 4	Nøkkeltall for Arkivportalen 2020-2022	11
Tabell 5	Nøkkeltall Norsk helsearkiv 2020-2022.....	11
Tabell 6	Leveranser på overordnet mål 1 i tildelingsbrev for 2022	15
Tabell 7	Nøkkeltall for Arkivverkets tjenester til forvaltningen 2020-2022.....	15
Tabell 8	Antall utførte tilsyn de tre siste årene	16
Tabell 9	Leveranser på overordnet mål 2 i tildelingsbrev for 2022	21
Tabell 10	Nøkkeltall for Arkivverkets publikumstjenester:.....	27
Tabell 11	Leveranser på overordnet mål 3 i tildelingsbrev for 2022	34
Tabell 12	Nøkkeltall for arkivverkets arbeid med privatarkiv 2020-2022.....	34
Tabell 13	Leveranser på overordnet mål 4 i tildelingsbrev for 2022	39
Tabell 14	Nøkkeltall for Digitalarkivet 2020-2022.....	40
Tabell 15	Leveranser på overordnet mål 5 i tildelingsbrev for 2022	46
Tabell 16	Leveranser på overordnet mål 6 i tildelingsbrev for 2022	48
Tabell 17	Kjønnsbalanse og kjønnsforskjeller i deltid, midlertidighet og foreldrepermisjon for 2022	53
Tabell 18	Lønnsforskjeller og kjønnsfordeling på ulike nivåer/grupper	53
Tabell 19:	Rapportering om fellesføring 2022 – konsulentbruk	58

Del I

Leders beretning

Del I Leders beretning

Arkivverket er statens arkivmyndighet og bevaringsinstitusjon for arkiver. Arkivverket skal bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor, og samtidig sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Til tross for at Arkivverket har nådd målene for de fleste styringsparameterne i 2022, er vurderingen at det går for sakte med forbedring av dokumentasjonsforvaltningen i offentlig sektor. Arkivverket kan, med relativt beskjedne midler, være en viktig bidragsyter til effektivisering i offentlig sektor. Derfor er det bekymringsverdig at dystre økonomiske tider, med høye utgifter til strøm og andre kostnader, allerede begynner å sette sitt preg på våre prioriteringer.

I 2022 har Arkivverket fått en betydelig innstramming i det økonomiske handlingsrommet. Strømutgiftene ble tredoblet, og husleien økte kraftig, uten at dette ble kompensert. Dette utgjør en betydelig del av Arkivverkets driftsbudsjett. Det er ingen utsikter til at strømutgiftene vil reduseres i løpet av de nærmeste årene. Det betyr at Arkivverket må omdisponere penger som skulle vært brukt til arkivformål. Dette vil påvirke flere av våre aktiviteter fremover.

2022 har vært et produktivt år for utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet. En viktig milepæl ble nådd da bevaringsløsningen for digitalt skapte arkiver kom på plass. Halvparten av Norges kommuner er nå tilknyttet Digitalarkivet. De er tilknyttet gjennom medeierskap i sine interkommunale arkivinstitusjoner (IKA). Dette betyr at Digitalarkivet har blitt en viktig del av nasjonens digitale infrastruktur, og må forvaltes deretter. Stabil drift, tilstrekkelig sikkerhet, og kontinuerlig videreutvikling må

sikres for denne fellesløsningen. Derfor er det helt nødvendig at Digitalarkivet har forutsigbare rammebetingelser.

Som bevaringsinstitusjon, skal Arkivverket motta arkiver for å bevare og gjøre informasjon tilgjengelig. I 2022 hadde Arkivverket som ambisjon å motta 150 digitale arkiver fra statlige virksomheter, men vi har kun fått overført 19. Antall digitale arkiver som overføres til Arkivverket synker, mens mengden data vokser hos virksomhetene for hvert år. Etterslepet øker derfor betydelig. Det er ressurs- og kompetansekrevende for virksomhetene å overføre sine arkiv til Arkivverket. Vi har forsøkt flere tiltak for å bedre på situasjonen, uten å lykkes. Vi foreslår at Arkivverket settes bedre i stand til å utvikle kompetanse og funksjonalitet til å bistå med overføringen av de store mengdene digitale arkiver som befinner seg i statlig forvaltning.

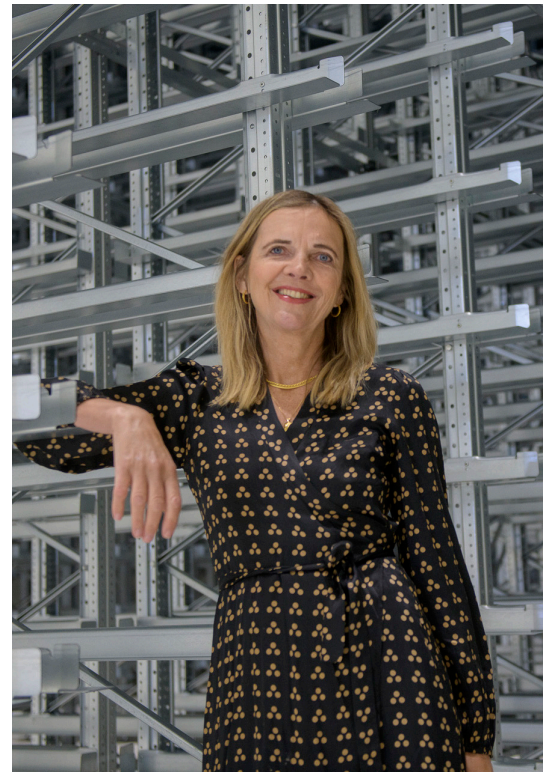
I 2022 har arbeidet med private arkiv gått fremover, og vi gleder oss over at alle regioner nå har kommet i gang med å utvikle planer for bevaring av private arkiver. Denne typen arkiver viser frem mangfoldet og samfunnsutviklingen på en annen måte enn de offentlige arkivene gjør. De er en viktig del av kulturarven vår, og vi må hele tiden må jobbe for å sikre og gjøre dem tilgjengelige for alle.

Norsk Helsearkiv har nådd målet om å digitalisere 37 millioner sider i 2022. Disse langtidsbevares i Helsearkivregisteret. Utlevering av materialet er også godt i gang, og seks forskningsprosjekter fikk innvilget innsyn. Bedre utnyttelse av denne typen helsedata er et viktig ledd i arbeidet med å styrke grunnlaget for kunnskapsbaserte helse- og omsorgstjenester.

Norge står overfor endrede tider preget av inflasjon, stramme prioriteringer og knappe budsjetter. Arkiv har i mange år vært opplevd som en tidstyv i offentlig forvaltning, og det ligger et betydelig gevinstpotensial i effektiv dokumentasjonsforvaltning. Arkivverket skal bidra til at dokumentasjonsforvaltningen i offentlig sektor er effektiv. Det vil kunne frigjøre tid til virksomhetens kjerneoppgaver, og medvirke til at innbyggerne får tilfredsstillende tjenester. Arkivverket opplever at arkivering og dokumentasjonsforvaltning ikke prioriteres i tilstrekkelig grad i forvaltningen, dette kommer blant annet frem under tilsynsvirksomheten vår. I 2022 har vi drevet flere aktiviteter under paraplyen Innebygd arkivering, for å bistå offentlig forvaltning med å tenke nytt rundt dokumentasjonsforvaltning. På grunn av manglende finansiering er dessverre volumet av virksomheter som får bistand lavt, og utsiktene for dette arbeidet i 2023 er derfor dårlige.

I tillegg til store tidsbesparelser, vil god dokumentasjonsforvaltning legge til rette for økt tillit mellom det offentlige og innbyggerne, i tråd med tillitsreformen. I en tid preget av polarisering og uro vil etterrettelighet og etterprøvbare bidrag til nettopp å bevare tilliten i befolkningen.

Arkivverket er ikke spesielt store i forvaltningen, men arkiv og dokumentasjonsforvaltning er en forutsetning i hele offentlig sektor. Betydningen arkivområdet har for rettsikkerhet, kunnskapsbygging og demokrati, bør ikke undervurderes i samfunnet.

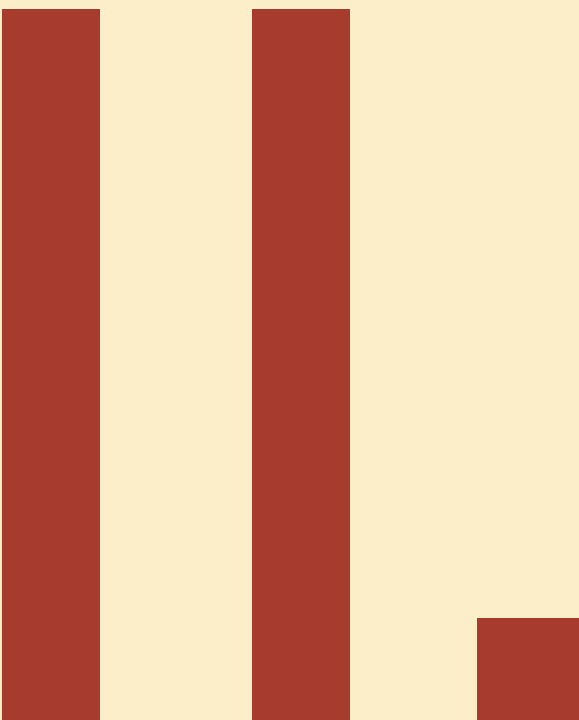

Inga Bolstad

Inga Bolstad
Riksarkivar

Del II

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Del II Introduksjon til virksomheten og hovedtall

II.1 Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Arkivverket er et forvaltningsorgan underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomhetens samfunnsoppdrag¹ er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver. Arkivverket er statens arkivmyndighet og bevaringsinstitusjon for arkiver. Arkivloven slår fast at Riksarkivaren er nasjonal fagmyndighet for arkiv, med oppgaver. Arkivverket skal utvikle og styrke arkivarbeidet nasjonalt, og har et særlig ansvar for å koordinere privatarkivfeltet. Arkivverket har også et særskilt ansvar for å ivareta dokumentasjon fra det samiske sivile samfunn.

Tabell 1
Arkivverkets
ansvarsområder
og roller

Bevaringsinstitusjon	Arkivverket har ansvar for å langtidsbevare, tilgjengeliggjøre og formidle statlige arkiver og prioriterte privatarkiver.
Direktorat og faglig myndighet	Arkivverket skal iverksette overordnet nasjonal politikk. Arkivverket har ansvar for arkivfaglige standarder, retningslinjer og forskrifter, og for tilsyn og veiledning med offentlige myndigheter.
Utviklingsaktør	Arkivverket skal bidra til utvikling og styrking av arkivsektoren.

Norsk helsearkiv er etablert som enhet i Arkivverket, og er en viktig satsing for å fremme medisinsk og helsefaglig forskning. Helsearkivets bevilgning gis over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett². Norsk helsearkiv er regulert i helseregisterloven³, og har som formål å:

- sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter
- ivareta funksjoner for mottak, digitalisering og tilhørende kassasjon, digital bevaring og tilgjengeliggjøring av pasientjournalene som inngår i Norsk helsearkiv

I felles tildelingsbrev for 2022, la Kultur- og likestillingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet seks mål til grunn for Arkivverkets bevilgninger:

1. velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
2. avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelige for bruk
3. planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
4. nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver
5. sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter
6. fremme medisinsk og helsefaglig forskning

Arkivverkets måloppnåelse, resultater av våre samlede aktiviteter for 2022 og samarbeid med Nasjonalbiblioteket omtales i årsrapportens del III.

1) Jf. Kultur- og likestillingsdepartementets Prop. 1 S (2021-2022) og tildelingsbrevet for 2022

2) Jf. Helse- og omsorgsdepartementets Prop. 1 S (2021-2022)

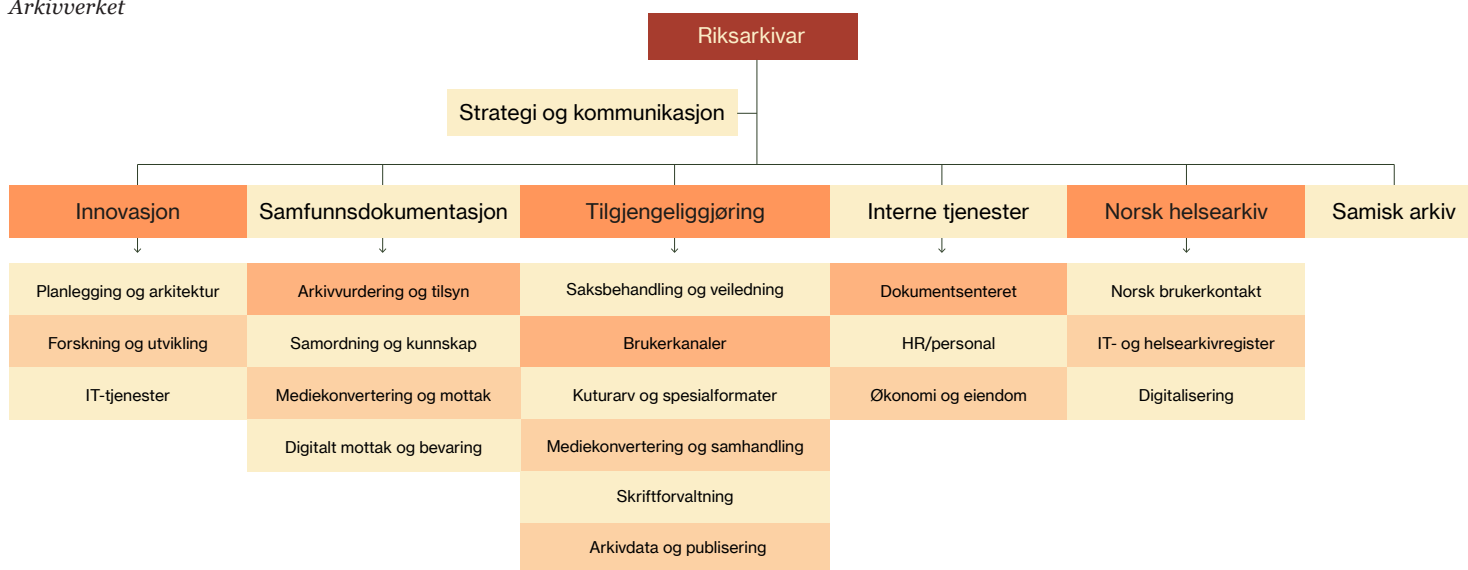
3) jf. § 12
Helsearkivforskriften

II.2 Organisering av virksomheten

Arkivverket er landsdekkende og lokalisert på elleve tjenestesteder, inkludert Norsk helsearkiv på Tynset, Sámi arkiiva (Samisk arkiv) i Guovdageaidnu – Kautokeino og det nye arbeidsstedet i Mo i Rana.

Figur 1

Organisasjonskart
Arkivverket

Arkivverket ledes av riksarkivar Inga Bolstad, som har ledet virksomheten siden 2014. Riksarkivarens toppledergruppe består av områdedirektørene, strategi- og HR-direktørene og direktør for Norsk Helsearkiv. Arkivverkets ledelse er opptatt av en smidig tilnærming til oppgaveløsningen, noe som innebærer at gjennomføringsansvaret er delegert nedover i organisasjonen. Den smidige tilnærmingen skal bidra til at vi løser samfunnsoppdraget vårt mest mulig effektivt, og at vi tilpasser tjenesteproduksjonen til samfunnsutviklingen.

I året som gikk, har Arkivverket gjort endringer i stillingsstrukturen. En konsekvens av endringene er nye navn på avdelinger og seksjoner. Avdelinger heter nå områder, mens tidligere seksjoner heter avdelinger.

I 2022 har Arkivverket justert organiseringen og oppgavefordelingen i to av områdene. Dette har vi gjort for å møte nye digitale behov hos brukerne våre. Det nye området samfunnsdokumentasjon (tidligere forvaltningsavdelingen) skal sikre at myndighetsrollen til Arkivverket blir tydeligere overfor forvaltningen. Virksomheter som har bevaringsverdig dokumentasjon, skal nå oppleve det som enkelt, effektivt og forutsigbart å overføre arkiver til Arkivverket. Organisasjonsendringen har gitt oss kraft til å løse oppgaver på tvers av ansvarsområder og fagfelt, også på privatarkivfeltet. Den tidligere publikumsavdelingen er omstrukturert og heter nå område tilgjengeliggjøring. Områdets hovedoppgave er å tilgjengeliggjøre arkiver for brukerne, og å skape ressurseffektive, gode, digitale og brukerorienterte tjenester.

Ved utgangen av 2022 hadde Arkivverket 334 ansatte (326 er faste ansatte), og 292,4 utførte årsverk gjennom året. Turnover i Arkivverket var 8 prosent i 2022, mot 9,2 prosent i 2021.

II.3 Økonomisk utvikling siste år

Arkivverkets samlede tildeling for 2022 var på 621,4 millioner kroner, det er en økning på 7,6 prosent fra 2021. Utnyttelsesgraden økte fra 93,8 prosent i 2021 til 96,5 prosent i 2022. Endringen skyldes vesentlige høyere uforutsette energiutgifter, og økte kostnader knyttet til bygninger og bygningers drift. Årsaken er den høye prisstigningen.

Andelen av Arkivverkets driftsutgifter som gikk til lønn sank fra 49,5 prosent (2021) til 48 prosent (2022). Samtidig steg andelen av bygningers drift fra 34 prosent i 2021 til 36,7 prosent i 2022. Dette skyldes, i tillegg til årsaker nevnt over, at Arkivverket overtok nytt magasin i Mo i Rana med tilhørende høyere driftsutgifter.

Arkivverket fører regnskap i henhold til kontantprinsippet. Se ytterligere utdypning i årsregnskapet for 2022 i del VI.

Tabell 2

Økonomiske nøkkeltall
for Arkivverket
2020-2022

Nøkkeltall	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall ansatte	320	321	330	2,8 %
Antall avtalte årsverk	311	312	319	2,2 %
Antall utførte årsverk ²⁾	282	284	292	2,9 %
Samlet tildeling post 01-99 ¹⁾²⁾	548 196	577 497	621 394	7,6 %
Utnyttelsesgrad post 01-99 ¹⁾	91,0 %	93,8 %	96,5 %	2,7 %
Driftsutgifter ¹⁾²⁾	468 566	489 370	523 821	7,0 %
Lønnsandel av driftsutgifter ²⁾	50,1 %	49,5 %	48,0 %	1,5 %
Andel bygningers drift av driftsutgifter ²⁾³⁾	35,8 %	34,0 %	36,7 %	2,7 %
Lønnsutgifter pr årsverk ¹⁾²⁾	831	854	860	0,8 %

¹⁾ I hele 1000 kroner

²⁾ Tallene for Helsearkivet i antall utførte årsverk, samlet tildeling, utnyttelsesgrad, driftsutgifter, lønnsandel av driftsutgifter og lønnsutgifter pr årsverk er henholdsvis 55; 87 743; 87,1 %; 78 796; 48,9 %; 25 %; 704

³⁾ Nytt nøkkeltall fra 2022

II.4 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

I tabellen under følger et utvalg nøkkeltall for Arkivverket. Utvalget i tabellen er basert på måltall i tildelingsbrevet for 2022. Tallene presenteres også i rapportens del III, med nærmere kommentarer.

Tabell 3

Nøkkeltall for
Arkivverket
2020-2022

Tjeneste/bruk	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall utførte tilsyn	26	60	72	+26,7 %
Mottatte digitale arkiver fra statlige virksomheter	108	92	19	-79,3 %
Publiserte sider i Digitalarkivet (i mill.)	13,4	14,9	19,4	+30,2 %
Avleverte digitale uttrekk fra privat sektor	4	16	11	-31,3 %
Antall nye avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	9	12	3	-75 %
Totalt antall avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	37	49	52	+5,8 %
Antall publikumshenvendelser	20 631	19 969	16 447	-17,6 %

Arkivportalen

Arkivportalen (arkivportalen.no) er en nasjonal søke- og bestillingstjeneste som benyttes av flere arkivinstusjoner, deriblant Arkivverket. Tjenesten utvikles og driftes av stiftelsen Asta. Portalen skal gi brukere mulighet til å søke på tvers av arkivinstusjoner etter informasjon om hvilke arkiver de oppbevarer, og en beskrivelse av arkivene og hvordan de oppsto. I tabellen under presenteres tall for de institusjonene som benytter seg av tjenesten. I henhold til arkivloven skal Arkivverket føre register over privatarkiver som finnes i offentlige og private institusjoner. Publisering av arkivinformatjon om privatarkiver i Arkivportalen, dekker dette lovkravet. Det er et mål for Arkivverket at flest mulig bevaringsinstitusjoner fra alle sektorer registrerer sine arkiver i Arkivportalen.

Tabell 4

Nøkkeltall for
Arkivportalen
2020-2022

Tjeneste/bruk	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall bevaringsinstitusjoner	95	90	94	+4,4 %
Antall totale arkivinnførsler i mill.	8,8	9,2	9,6	+4,3 %
Antall arkiver	72 113	80 932	84 870	+4,9 %
Herav, antall privatarkiver	27 279	31 088	32 064	+3,1 %

Norsk helsearkivs tjenester til forskere og pårørende

Norsk helsearkiv mediekonverterer omkring 36 millioner sider per år. Mediekonvertering handler om å overføre fysiske og analoge kilder til digitalt format. Ved utgangen av 2022 er over 800.000 journaler innlemmet i Helsearkivregisteret. Hovedmålgruppen er forskere og pårørende.

Tabell 5

Nøkkeltall
Norsk helsearkiv
2020-2022

	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall mediekonverterte sider av pasientarkivmateriale (i mill.)	29,0	36,7	37,1	+1,1 %
Antall journaler innlemmet i Helsearkivregisteret	96 418	306 835	383 570	+25,0 %
Antall innvilgede forskerprosjekter/ forskerinnsyn	5	6	6	0,0 %
Antall innvilgede innsynsforespørsler fra pårørende	9	13	22	+69,2 %

Norsk helsearkiv har en økende pågang av søknader om å få innsyn i journaler, men en del må avslås fordi søknadene gjelder materiale som ennå ikke er mottatt fra spesialisthelsetjenesten og dermed heller ikke er blitt digitalisert. Av 108 forespørsler fikk 22 pårørende innvilget innsyn i 2022, mens alle forskere som søkte om materiale fikk innvilget sine søknader.

Nærmere omtale av Norsk helsearkiv er tatt inn i del III av årsrapporten.

II.5 Strategi for Arkivverket 2020-2023

Arkivverkets mål fra statsbudsjettet ligger til grunn for strategien. Den skal peke ut en retning som er førende for alle våre aktiviteter og prioriteringer.

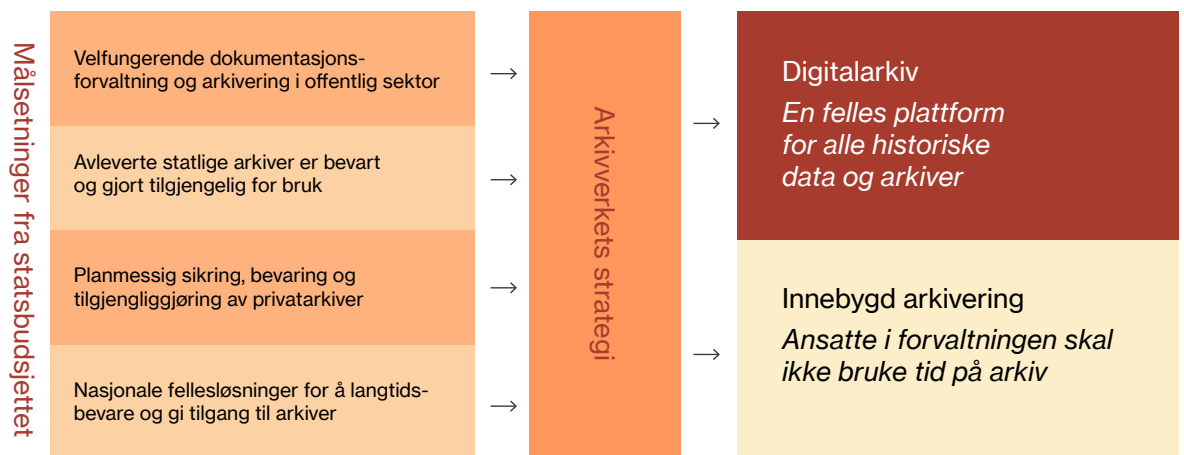
Arkivområdet må utvikles for å finne nye metoder for å håndtere og sikre autentiske arkivdata. Den tradisjonelle verdikjeden som fungerte for papirarkiv, kan og må endres, nå som dokumentasjon og arkiv er del av et større økosystem for deling og gjenbruk av data. Med etableringen av fellesløsningen Digitalarkivet, kan historiske data for første gang deles uavhengig av tid og sted. Det gjør noe med hvordan Arkivverket må organisere arbeidet og oppgavefordelingen.

Arkivverket må ha god dialog med offentlig forvaltning om fremtidens arkivering og forvaltning av arkiv. Generelt må den digitale kompetansen heves innenfor hele fagområdet. Som utviklingsaktør vil Arkivverket bidra til nytenkning i dokumentasjonsforvaltningen, som vi ivaretar blant annet gjennom satsingen på Innebygd arkivering. Med Digitalarkivet som fellesløsning er det mulig å bygge kompetanse på tvers av arkivmiljøene og forvaltningen, slik at man i fellesskap ivaretar viktige funksjoner som sikkerhet og å redusere risiko for tap av dokumentasjon.

Dette innebærer at de to satsingsområdene Digitalarkivet og Innebygd arkivering fortsatt skal ligge til grunn for prioriteringene Arkivverket gjør fremover. Arkivverket har derfor valgt å videreføre vår strategi også i 2023. I tillegg er målet til Norsk helsearkiv å være et anerkjent helseregister for ny kunnskap og bedre folkehelse. Helsearkivregisteret må være attraktivt og lett tilgjengelig for våre brukere, slik at helsedataene blir brukt til forskning og bedre pasientbehandling.

Figur 2

Arkivverkets strategikart 2020-2023

Del III

Årets aktiviteter og resultater

Del III

Årets aktiviteter og resultater

III.1 Overordnet mål

1: Velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor

Vurdering av måloppnåelse i 2022

Arkivverket har i stor grad har nådd ambisjonene som er satt for virksomheten på målområdet. Dette er allikevel ikke ensbetydende med at vi har en velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor. Arkivering i offentlig sektor koster mer enn nødvendig. Lite brukervennlige løsninger for arkivering er unødvendig ressurskrevende og mange fagsystemer har betydelige mangler når det kommer til arkivfunksjoner eller overføring til arkivsystem. Offentlig ansatte opplever arkivering som tidkrevende, og sju av ti ansatte tar ikke vare på viktig informasjon som burde vært arkivert. Det er alvorlig. Denne kunnskapen er basert på en rapport Arkivverket har fått utarbeidet av Menon Economics⁴. Den viser at det offentlige bruker anslagsvis 12 milliarder kroner på utvalgte arkiveringsoppgaver årlig. Arkivverket anslår at 4-5 milliarder kroner kunne vært spart inn ved bedre systemer.

Arkivverket fører tilsyn og gir veiledning på vårt ansvarsområde overfor offentlig sektor. Vi har utviklet mye nytt veiledningsmateriale for forvaltningen og dette er brukt som hjelpemidler i både stat og kommune. I 2022 gjennomførte etaten en rekke tilsyn med ulike deler av politiet. Resultatet var nedslående. Overordnet opplever vi at tilsynene avdekker betydelige svakheter i de fleste virksomheter. Påleggene som gis, blir imidlertid som regel fulgt godt opp. Dette gir et betydelig løft for dokumentasjonsforvaltningen i virksomhetene de påfølgende 2-3 årene etter gjennomført tilsyn.

Utvikling av fagfeltet er komplisert, og berører både digitalisering, arkivfag og forvaltningspolitikk. Arkivverket mener det er helt nødvendig å avsette mer ressurser for å møte utfordringene knyttet til fremtidens dokumentasjonsforvaltning. Mye av utviklingsarbeidet vårt mot forvaltningen har vært samlet under paraplyen Innebygd arkivering. Dette arbeidet har gitt positive resultater og mye læring for å finne gode løsninger på arkivutfordringene i forvaltningen. Innebygd arkivering er et ressurskrevende arbeid, som i all hovedsak gir gevinster andre steder enn hos Arkivverket. Virksomhetene som har tatt del i den regulatoriske sandkassen, melder at de opplever tiltaket som meget nyttig. 2022 har generelt vært preget av ressursknapphet, men vi har klart å omprioritere midler internt til å drive viktige aktiviteter under Innebygd arkivering, som regulatorisk sandkasse og StandardLab. Arkivverket har tidligere varslet at utviklingsarbeid er helt nødvendig, men ressurskrevende. Budsjettsituasjonen i 2023 vil ikke medføre det samme handlingsrommet som før, og det vil være umulig for Arkivverket å prioritere stabil kapasitet i disse etterspurte utviklingsaktivitetene.

4) Menon Economics, Menon-publikasjon nr. 111/2020: Tidsbruk og kostnader av arkivering i offentlig sektor

Tabell 6

Leveranser på overordnet mål 1 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 1 Arkivverket bidrar til at offentlige virksomheter har gode arkivrutiner og elektroniske systemer for dokumentasjonsforvaltning				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
1.1 Veiledning	Arkivverkets veiledning svarer på behovet i forvaltningen	●	Stor pågang og økning i veiledningsspørsmål. Vi har utviklet flere veiledere i 2022.	Videreført
1.2 Tilsyn	Utført 65 tilsyn	●	Arkivverket gjennomførte 72 tilsyn i 2022.	Videreført – med ambisjon om 60 tilsyn
1.3 Undersøkelser	Gjennomført årlig undersøkelse av dokumentasjonsforvaltning og arkivhold i statlig sektor	●		Videreført
Delmål 2 Arkivverket er pådriver for en brukervennlig digital arkivering				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
2.1 Regulatorisk sandkasse	Minst tre prosjekter er tatt opp i sandkassen	●	Arkivverket startet opp tre prosjekter i sandkassen i 2022. To av disse var imidlertid avtalt i 2021. Ressursbegrensninger medførte at det ikke var kapasitet til å ta opp flere prosjekter i 2022.	Videreført uten ambisjon om antall opptak
Delmål 3 Arkivverket bidrar til at regelverket ivaretar arkivhensyn og muliggjør utvikling av nye metoder og brukervennlige systemer				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
3.1 Standarder	Etablert tiltak/standardiseringsarbeid som legger til rette for innovasjon	●	Arkivverket etablerte StandardLab i 2022. Arbeidet forventes å pågå over flere år.	StandardLab videreføres
3.2 Forskrifter	Bidra aktivt inn i arbeidet med forskrifter til ny arkivlov	●	Bidratt med kapasitet og leveranser til arbeidet med ny arkivlov	Videreført – inkludert nytt oppdrag for å utarbeide forskrifter til ny arkivlov
3.3 Innovasjon og regelverksutvikling	Videreutvikle rammene for offentlig dokumentasjonsforvaltning ved å samordne innsatsen og stimulere til innovasjon med aktuelle fagmyndigheter	●	Arkivverket arbeider aktivt med innovasjon og regelverksutvikling, men kapasitetsutfordringer gjør at arbeidet utvikles saktere enn ønsket.	Videreført

Tabell 7

Nøkkel tall for Arkivverkets tjenester til forvaltningen 2020-2022

Brukertjeneste	2020	2021	2022	Endring siste år
Utførte tilsyn med offentlige virksomheter	26	60	72	+20 %
Mottatte digitale arkiver fra statlige virksomheter	108	92	19	-79,3 %
Samlet bestand digitale arkiver til langtidsbevaring	1602	1694	1713	+1,1 %
Mottatte papirarkiver (i hyllemeter)	566	791	1268	+60,3 % *
Samlet bestand av papirarkiver	233 151	233 942	238 110	+1,8 % **

* Arkivene etter Utenriksdepartementet og tidligere fylkesmannsembeter utgjør hovedvolumet av statlig tilvekst i papirarkiver. For disse har vi etablert helhetlige avleveringsplaner som omfatter digitaliserte og analoge arkiver.

** Summen av samlet bestand har økt mer enn netto mottak. Årsaken til dette er at en del av tidligere avlevert, men uordnet, materiale nå har blitt ordnet og registrert i våre systemer. Summen av totalbestand vil de neste årene være i bevegelse, på grunn av flytting til nytt magasin i Mo i Rana og mer effektiv magasinutnyttelse.

Faksimile fra Aftenposten

Tilsyn avdekker mangler i arkiveringen – og gir nye muligheter for læring

Arkiverket er bekymret for arkivdanningen og bevaring av beslutninger i offentlig sektor generelt. I løpet av 2022 har vi gitt 368 pålegg i forbindelse med våre tilsyn, mot 247 året før. De siste årene har politiet vært én av sektorene som Arkiverket har konsentrert seg spesielt om. Når vi ser virksomheter i en sektor under ett, blir tilsynene mer effektive og vi kan samle informasjon og se utviklingstrekk på tvers. Vi ser i tillegg at virksomhetene lærer av erfaringene fra de andre tilsynene i sektoren, og at de jobber sammen for å løse de felles utfordringene.

I 2022 har Arkiverket prioritert tilsyn i politidistriktene, samt overordnede og felles organer, som for eksempel Politidirektoratet (POD) og Politiets IT-tjenester (PIT). Viktig rettighetsdokumentasjon ligger oppbevart hos politiet. Det er avgjørende at samfunnet kan ha tillit til sikker dokumentasjonsforvaltning av høy kvalitet og integritet hos forvaltningen, og spesielt hos organer som er tildelt maktmonopol.

Tilsynene hos politiet har avdekket flere avvik som de fleste av distriktene har til felles. Vi oppdaget utfordringer med å sikre at arkivoppgaver blir utført på en betryggende måte. Det er et uklart ansvarsforhold mellom POD og politidistriktene, blant annet knyttet til vedlikehold, sikring og avlevering av elektronisk materiale. Store mengder digitalt bevismateriale ligger usikret, det er manglende adgangskontroll til de digitale systemene, og dannelsen av arkiv følger ikke fastlagte retningslinjer. Et eksempel er hundretusenvis av minnepinner, DVD'er, CD'er og lignende som ikke er overført til godkjente og forsvarlige formater og enheter. Dette medfører stor sannsynlighet for at hele eller deler av dokumentasjonen blir ubrukelig eller utilgjengelig, og at det kan stilles spørsmål ved integriteten og autentisiteten til bevismaterialet.

Tabell 8
Antall utførte tilsyn de tre siste årene

Utførte tilsyn	2020	2021	2022	Endring siste år	Planlagte tilsyn 2023
Stat	8	20	31	+11	10
Kommune	18	40	41	+1	16
Totalt	26	60	72	12	26*

* Opprinnelig var det planlagt tilsyn i 35 kommuner, og 25 statlige virksomheter i 2023. Som følge av den økonomiske situasjonen, har Arkiverket vært nødt til å redusere antallet fra 60 til 26 tilsyn totalt. I tillegg blir 6 tilsyn vurdert å gjennomføres digitalt via Teams.

Helhjertet innsats fra virksomheter gir rask forbedring etter tilsynspålegg

Arkivverkets tilsynsvirksomhet omfatter også kommunal sektor. I 2022 har vi sett eksempler på at våre tilsyn kan føre til rask forbedring, og at dette forutsetter stor egeninnsats og godt samarbeid med Arkivverket.

Mot slutten av 2022 lukket Arkivverket et tilsyn med Tromsø kommune som ledet til åtte pålegg, hvor kun ett av påleggene var utbedret ved lukking av tilsynet. Arkivverket ønsker å følge opp og veilede de vi fører tilsyn med, men arbeidet må i stor grad gjennomføres og følges opp lokalt.

Lund kommune fikk også åtte pålegg, etter tilsyn i desember i 2021. Flere av avvikene fra arkivregelverket var omfattende og arbeidskrevende å utbedre. Kommunen la selv opp til et tett samarbeid med Arkivverket gjennom hyppige oppdateringer på fremdriften i oppfølgingen av tilsynet. Øverste ledelse i kommunen har vært tett involvert i prosessen og vår oppfatning er at kommunen har samarbeidet godt med IKA Rogaland. Resultatet ble at Lund sluttførte alt arbeidet på under et år, og tilsynet ble avsluttet.

Kommune- og statundersøkelsen – verktøy for utvelgelse av tilsynsobjekter

Formålet med undersøkelsen er å få et overordnet bilde av arkivholdet og kunne måle endringer på sentrale områder over tid. Undersøkelsen er tett knyttet til Arkivverkets tilsyns- og veiledningsvirksomhet overfor hele offentlig sektor, og til vår rolle som utviklingsaktør. Undersøkelsen fra 2021 hadde høy svarprosent, hele 95 % av kommuner og fylkeskommuner og 97 % av de statlige virksomhetene deltok.

Funnene brukes blant annet til en risikobasert utvelgelse av tilsynsobjekter og til å måle effekten av tilsyn i forvaltningen. Virksomhetene svarer på spørsmål om sin dokumentasjonsforvaltning. Arkivverket er opptatt av å få avdekket forhold om sikring av elektronisk arkiv, fordi mangel på dette kan medføre tap av dokumentasjon, blant annet om innbyggernes rettigheter. Mangel på uttrekk fra avsluttede systemer veier derfor tungt i risikovurderingen.

Arkivverket tar i bruk nye virkemidler i veiledningen

Arkivverket bruker mye tid på veiledning, møter og befaringer i offentlig sektor. Til tross for dette har ikke arbeidet ført til flere ferdigstilte bevarings- og kassasjonsplaner, overføring av digitale arkiv eller etablering av forutsigbare avleveringsplaner. Årsakene til dette er i hovedsak at virksomhetene ikke setter av nok ressurser til arkiv, og at kostnader til overføring av arkiv ofte blir utsatt «et år til». Derfor jobber Arkivverket kontinuerlig med å tenke nytt rundt hvordan vi kan drive veiledningstjenesten vår best mulig tilpasset behovene i offentlig sektor.

Partneransvarlige bidrar til å samle veiledningsressursene

Et nytt grep Arkivverket har tatt, er å ansette partneransvarlige. Et samarbeid med en partneransvarlig som kontaktperson, utløser en mer omfattende og helhetlig veiledning fra Arkivverket. Vi stiller da større krav til gjensidig forpliktelse, oppfølging og gjennomføringsevne fra arkivskaper. Virksomheter med mange regionale underliggende enheter, for eksempel politi, domstoler, NAV, statsforvaltere, må koordinere sine arkivfaglige utfordringer. Dermed gis Arkivverkets råd til én samlet etat. I dette forpliktende samarbeidet tilpasser vi veiledning og følger opp med fysiske befaringer ved behov.

Partneransvarlige har i 2022 bidratt til at Arkivverket i større grad bruker ressursene våre på de delene av forvaltningen som er i stand til å overføre sine arkiver.

2,4 mil med papirarkiv er mediekonvertert!

I offentlig forvaltning ligger det store mengder papirarkiv som skulle vært overført til Arkivverket. Dette påfører virksomhetene store kostnader til oppbevaring, og i tillegg øker risikoen for skade på arkivmaterialet. I 2022 samarbeidet Arkivverket med en rekke statlige virksomheter om å redusere volumet av papirarkiver gjennom mediekonvertering. I løpet av året ble det redusert anslagsvis 24 500 hyllemeter – dette tilsvarer 2,45 mil med arkiv!

Mer brukerorienterte nettbaserte veiledere

Arkivverket har de siste årene jobbet kontinuerlig med utvikling og oppdatering av veiledere på nett, for å tilpasse oss behovene til brukerne våre. Vi har laget en mengde veiledere, webinarer og tilhørende verktøy for å gi målrettet og effektiv hjelp til god arkivdanning i offentlig sektor. Veiledningssidene på Arkivverket.no har stigende besøkstall, med 45 000 sidevisninger i 2022. Tilbakemeldinger fra brukertesting og Arkivverkets kontakt med virksomhetene i forvaltningen, viser at veilederne er etterspurte, nyttige og brukes ofte.

I starten av 2022 ferdigstilte vi et e-læringskurs om journalføring og arkivering, som ble lansert på statens og kommunenes læringsplattformer. Så langt har 2440 personer gjennomført hele eller deler av kurset. Arkivverket har også veiledet aktuelle fylkeskommuner og kommuner som skal splittes opp, om håndtering av arkivene. Nytt av året er også et sett med veiledere om arkiv i felles saksbehandlingssystemer, både for eier av felles saksbehandlingssystem og for kommunal eller statlig bruker av slike systemer.

Legger til rette for fremtidens dokumentasjonsforvaltning

Arkivverkets satsing på Innebygd arkivering skal bidra til nytenkning innenfor dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor, og være en pådriver for innovasjon og utvikling på området. I 2022 etablerte vi StandardLab, som er en ny tilnærming til standardisering for dokumentasjonsforvaltning og arkiv. Flere prosjekter ble ferdigstilt i Arkivverkets og Digitaliseringsdirektoratets regulatoriske sandkasse, men kun ett innovasjonsprosjekt ble tatt opp i løpet av 2022.

Regulatorisk sandkasse

Sandkassen gir viktig læring om samspillet mellom teknologiske muligheter og regelverket innen arkiv og offentlighet. Den er en innovasjonsarena hvor vi utforsker og utfordrer regulatoriske rammer sammen med virksomheter som skal utvikle nye løsninger og prosesser. Regulatorisk sandkasse for arkiv, offentlighet og innsyn er et samarbeid mellom Digitaliseringsdirektoratets fagmiljø for elnnsyn og Arkivverket. Representanter fra KS, Innovasjon Norge og DFØ har vært med i styringsgruppen.

I 2022 ferdigstilte vi to arbeidskrevende prosjekter, fra henholdsvis Trondheim kommune (Digibarnevern) og Tolldirektoratet. På grunn av ressursknapphet ble kun én ny virksomhet tatt opp i sandkassen, Sjøfartsdirektoratet. Deres prosjekt om å løse arkivering i automatiske

prosesser, vil ferdigstilles våren 2023. Det vil ikke bli tatt opp flere prosjekter i 2023, fordi de økonomiske forutsetningene har endret seg. Det vil imidlertid tas et tilbakeblikk på læring så langt i regulatorisk sandkasse, og på hvordan den eventuelt kan starte opp på nytt dersom det økonomiske handlingsrommet endres.

En viktig effekt fra regulatorisk sandkasse er økt kunnskap om hvordan regelverket virker og kan forstås på arkivområdet. Dette, og læringen om samspillet mellom teknologi og arkivregelverket, utgjør et erfaringsgrunnlag inn mot forskriftsarbeidet som skal i gang i 2023. Samarbeidet med Digitaliseringsdirektoratet gir oss ny tilnærming til spørsmål rundt arkiv og offentlighet, og gir viktig erfaringsdeling på tvers av fagområdene. Det er utarbeidet erfaringsrapporter for alle prosjekter og spredning av kunnskap fra sandkasseprosjektene er en viktig del av arbeidet vårt.

StandardLab

I 2022 etablerte Arkivverket StandardLab. Dagens standardisering, Noark (norsk arkivstandard), fungerer ikke hensiktsmessig når mindre av saksbehandlingen i det offentlige er basert på korrespondanse. Fremfor å videreutvikle Noark, vil Arkivverket utforske hvordan standardisering bør skje på arkivfeltet fremover.

StandardLab drives av et tverrfaglig team som innhenter, detaljerer og prioriterer behov for standardisering i dokumentasjonsforvaltningen. I tillegg skal teamet utvikle og forvalte nye standarder der det er relevant. Prinsipper for StandardLab er åpne og involverende prosesser, behovsdrivet standardisering, gjenbruk og kontinuerlig arbeid. Denne arbeidsmåten vil kunne gjenbrukes for annet standardiseringsarbeid i Arkivverkets regi. For å sikre at standardisering er behovsdrivet, arbeider StandardLab bredt med innhenting av behov. I denne sammenhengen kan det for eksempel være hvilket format og struktur et uttrekk fra et arkivsystem skal ha. Innhenting av behov skjer blant annet gjennom en etablert brukerkanal, gjennom intervjuer og ved kartlegginger.

Høsten 2022 fikk StandardLab styrket teamet med to hospitanter fra virksomheter underlagt arkivloven. De første standardene og veiledningene fra StandardLab vil være klare i 2023. Behovene som meldes inn vil dekkes fortløpende, og resultatene evalueres jevnlig for å avdekke forbedringsmuligheter. Dette vil på sikt føre til at dagens standard (Noark) ikke vil brukes.

Faksimile fra
Khrono

Hvilken digital dokumentasjon skal vi ta vare på for ettertiden?

I 2022 oppnevnte Riksarkivaren et bevaringsutvalg som skal foreslå hvordan Arkivverket bør tilnærme seg bevaring av digital dokumentasjon. I dag blir all dokumentasjon skapt digitalt, og tiden er moden for å tenke prinsipielt nytt om hva som skal bevares for evigheten. Etter at utvalget har levert sin rapport i 2023, vil Arkivverket ha et faglig grunnlag for å revidere sin bevaringspolitikk. Utvalget ledes av Maria Astrup Hjort, professor ved Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo.

ARKIVERKET
Hun skal finne løsningen på Arkivverkets digitale verkebyll

Arkivverkets system er skapt for papirdokumenter og det digitale etterlepet vokser for hver dag som går. Nå har de nedsatt et nytt utvalg som skal finne ut hvordan vi skal bevare digitale kilder for fremtiden.

Professor ved Universitetet i Oslo, Maria Astrup Hjort, skal lede det nye utvalget for bevaring av digitalt skapt dokumentasjon. Sist overført i Khrono.

Skrevet: Maria Amundsen mam@arkivverket.no Foto: Siri Øverland Eriksson

Publisert Søndag 24.04.2022 - 09:06

III.2 Overordnet mål

2: Avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk

Vurdering av måloppnåelse i 2022

Digitale arkiver krever en annen type vedlikehold enn analoge. Dette er fordi digitale lagringsmedier er mer utsatt for forringelse, og fordi formater og teknologier utdateres. Derfor er det viktig at digitalt arkivmateriale fra statsforvaltningen overføres til sikker bevaring i Arkivverket på et tidligere tidspunkt, enn hva som gjelder for papirbaserte arkiver. Det er store utfordringer med å få statsforvaltningen til å avlevere avsluttede digitale arkiver, og Arkivverket har ikke nådd ambisjonen for antall avleverte uttrekk. Til tross for etablering av en partnerfunksjon, som oppsøker forvaltningen for å hente inn arkiver, har Arkivverket kun fått overført 19 uttrekk av digitalt skapte arkiver i 2022.

Arkivverket opplever samtidig god effekt av den nye bevaringsløsningen i Digitalarkivet. Vi har tatt denne løsningen i bruk for digitalt materiale som bevares i vårt depot. I 2022 har vi brukt mye tid på å flytte arkiver fra utdaterte bevaringsløsninger til Digitalarkivet. Arbeidet med å overføre arkiver og fase ut gammel infrastruktur for bevaring av digitale arkiver vil ferdigstilles i 2023.

Digitale arkiver skapes og overføres til oss i ulike formater. Betjeningen av arkivene krever både ny kunnskap i Arkivverket og nye verktøy for å løse betjeningen. I 2022 har Arkivverket jobbet målrettet med å gjøre saksbehandling i digitalt skapte arkiv enklere, og med å gjøre innholdet mer tilgjengelig for brukerne våre. Dette er allikevel ikke nok til å ruste Arkivverket tilstrekkelig for å motta den store mengden digitale systemer i forvaltningen som bør overføres.

Arkivverket har videreført arbeidet med å digitalisere og publisere analoge arkiver i Digitalarkivet. Vi forvalter store mengder papirarkiver, og det er langt fra realistisk at vi klarer å mediekonvertere alt. Derfor er det viktig å prioritere riktig type kilder for mediekonvertering, og å ha smidig tilnærming for å møte brukeres behov.

Tabell 9

Leveranser på overordnet mål 2 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 4				
<i>Arkivverket sørger for at det er enkelt å overføre digitale arkiv</i>				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
4.1 Uttrekk	Statlige virksomheter har levert 150 prioriterte uttrekk av sine digitale arkiver og systemer		Vi er langt fra ønsket nivå på avleveringen. Per 31.12.22 var det avlevert og godkjent 19 digitalt skapte arkiver fra statlig sektor.	Videreført 5.1
Delmål 5				
<i>Arkivverket gir forutsigbare rammer for når forvaltningen skal avlevere sine arkiv</i>				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
5.1 Prognoser	Oppnå tilstrekkelig innsikt om forvaltningens samlede arkivbestand slik at det kan planlegges for tidspunkt, metodikk og format som skal ligge til grunn for overføring.		Arkivverket har fått bedre innsikt i bl.a. papirvolum gjennom statsundersøkelsen. Etatene med størst volum følges opp.	Videreført
5.2 Mediekonvertering	Veilede forvaltningen i prosesser for mediekonvertering og metadatafangst		Veiledninger om mediekonvertering er forbedret. Partneransvarlige i Arkivverket bistår med tilrettelegging.	Videreført
	Papirvolumet i statsforvaltningen er redusert med 20 000 hyllemeter		24 500 hyllemeter av papiretterslepet i statsforvaltningen har Arkivverket inngått avtaler om å ta imot digitalisert.	Videreført
Delmål 6				
<i>Arkivverket sørger for at statlige avleverte arkiv er tilgjengelig for allmenn bruk</i>				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
6.1 Publiserte sider i Digitalarkivet	15 millioner nye sider av Arkivverkets sider er publisert		Det er i 2022 publisert 19,4 millioner nye sider i Digitalarkivet	Ikke videreført
6.2 Skanning på bestilling	Tjenesten skanning på bestilling er tilpasset ulike brukergrupper og iverksatt i henhold til policy		Tjenesten er iverksatt i henhold til policy, og vil bli evaluert for å videreutvikles i tråd med behov hos brukere og virksomheten.	Ikke videreført
6.3 Tilgang på analogt arkivmateriale	Tilgang skaleres løpende etter brukernes behov		Piloten «utvidet lesesal på forespørsel» er satt i gang for å sikre bedre brukertjeneste og mer ressurseffektiv betjeningsløsning	Videreført
6.4 Selvbetjening	Legge til rette for at forvaltningene er i stand til å betjene seg selv i avleverte arkiver.		Gjennomføres pilot sammen med Skatteetaten og NAV der forvaltningen får tilgang til avlevert materiale for selvbetjening.	Videreført
6.5 Forskertilgang	Legge til rette for digital tilgang til arkivmateriale for forskere		Forskere har et utvidet tilbud, og muligheter for samarbeid med eller til å melde inn behov om prioritering av skanning.	Videreført

Fortsatt utfordringer med å overføre statlige digitale arkiver

Målet for 2022 var å få overført 150 digitale arkiver fra statlige virksomheter. Vi har fått inn 56 godkjente arkiver, fordelt på 35 mediekonverterte og 19 digitalt skapte fra statlig sektor. Dette er en nedgang fra 2021-tallene.

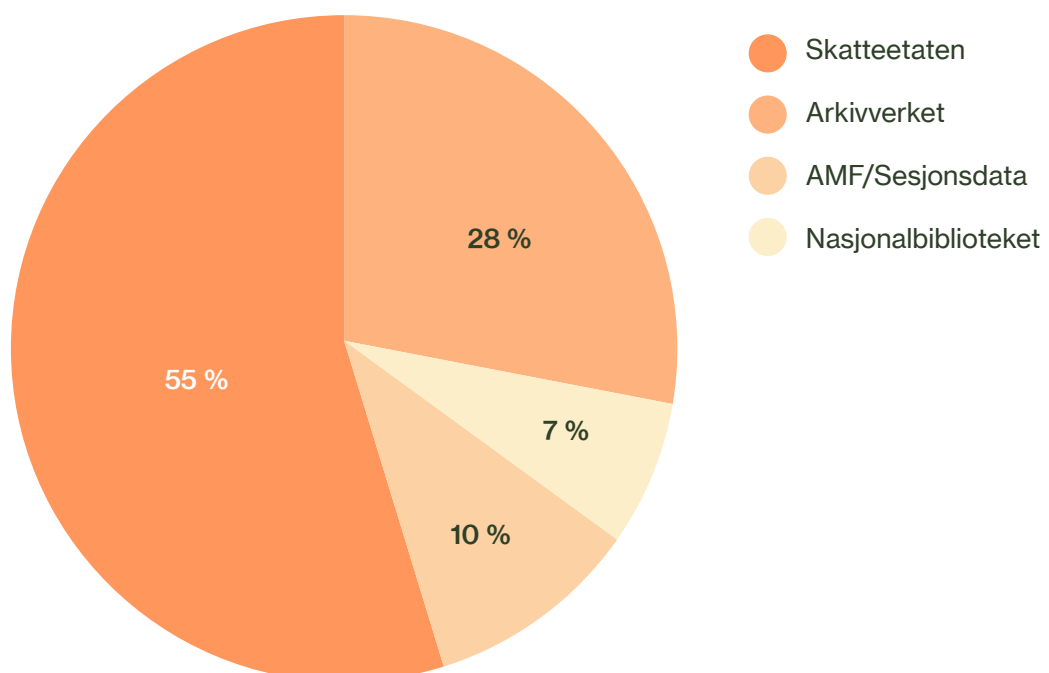
Vi forventer fortsatt sterk vekst i mengden arkivdata som skapes, derfor vil trolig etterslepet med å overføre digitale arkiv vokse i tiden som kommer. Utviklingen av sammenhengende tjenester på tvers av virksomheter og forvaltningsnivåer øker kompleksiteten i dokumentasjonen. Et eksempel er at flere små systemer erstattes av, eller innlemmes i, større fagsystemer og dokumentasjonssystemer. Dette kompliserer eierskapet til dokumentasjonen.

Arkivverket har gjort en rekke tiltak for å hente inn etterslepet, men slik tallene viser er dette fortsatt en stor utfordring. I 2023 har vi som ambisjon å, i dialog med Kommunal- og distriktsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet, identifisere og prioritere mulige tiltak for å sikre flere digitale avleveringer fra statlige virksomheter.

Samarbeid om mediekonvertering gir radikal økning i publiserte arkiver

Mediekonvertering av analogt materiale er en forutsetning for å kunne publisere det på Digitalarkivet. I 2022 ble nesten 20 millioner sider fra Arkivverkets bestand publisert på Digitalarkivet. Dette er en økning på 30 prosent fra 2021 og en dobling siden 2019. Det er også nesten 5 millioner sider mer enn måltallet i tildelingsbrevet for 2022. Økningen har skjedd som et resultat av arbeid med mediekonvertering i fire produksjonslinjer:

Figur 3
Publisering av mediekonvertert materiale på Digitalarkivet i 2022. Estimert prosentandel for de fire produksjonslinjene.

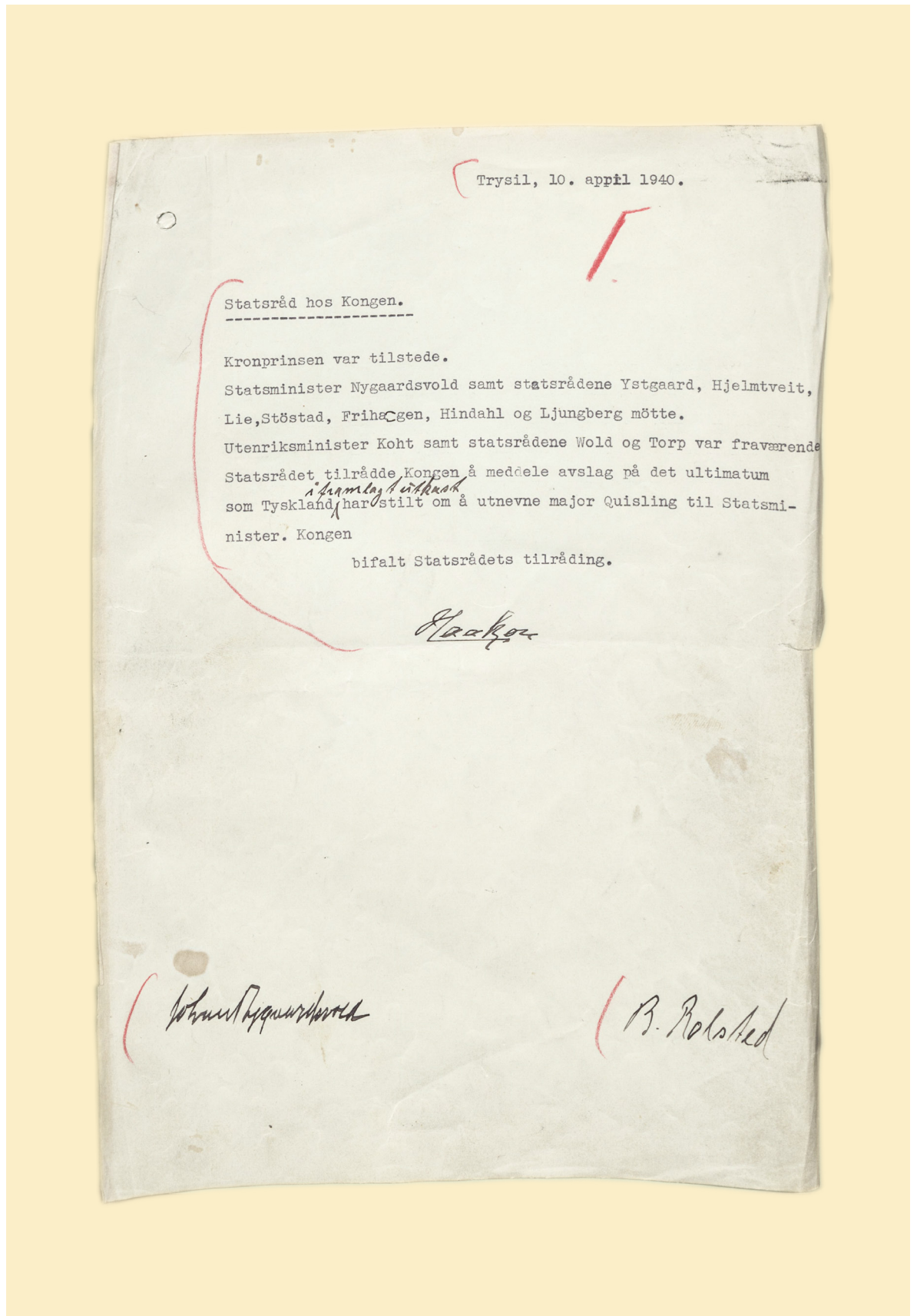
Skatteetaten	Skatteetaten produserte rundt 55 prosent (over 10 millioner sider) av totalen, ved mediekonvertering av folkeregisterarkiv i forbindelse med avlevering. Dette er et nytt innslag i produksjonen, og er et tiltak for å digitalisere og forenkle Skatteetatens forvaltning og saksbehandling av de nyere delene av Folkeregisteret. Adgangen til bruk av disse dataene er strengt regulert.
Arkivverket	Rundt 28 prosent av produksjonen (5,5 millioner sider) belastes Arkivverkets egne budsjettmidler.
Ancestry, MyHeritage og Family Search	Ancestry, MyHeritage og Family Search (AMF) og sesjonsdata – eksterne aktører som Arkivverket samarbeider med, produserte samlet rundt 10 prosent (1,9 millioner sider) av totalen.
Nasjonalbiblioteket	Rundt 7 prosent (1,4 millioner sider) ble utført av Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana, som ledd i aktiviteten knyttet til digitalisering av kulturarven. Dette er en betydelig nedgang fra de foregående årene, fordi Landssvikarkivet er mer krevende å mediekonvertere.

Det er svært gledelig at bidraget til mediekonvertering fordeles i flere produksjonslinjer før publisering på Digitalarkivet. Å jobbe videre med utvikling og forbedring av prosessene rundt selve publiseringsoppgaven, er en prioritert oppgave fremover slik at mediekonvertert materiale raskt kan komme brukeren til gode. Det gjelder både det som i dag eksisterer som papirbestand hos Arkivverket, og det som mediekonverteres av forvaltningen før avlevering til Arkivverket.

Landssvikarkivet blir digitalt tilgjengelig

Landssvikarkivet består av 90 000 saker fra etterforskningen og dommene over de som ble tiltalt for landssvik etter 2. verdenskrig. Arkivverket mottar årlig cirka 2000 skriftlige henvendelser om arkivet, og har hvert år rundt 6000 bestilte saker til bruk på lesesalen. Den høye etterspørselen har gjort at Arkivverket har prioritert å digitalisere nettopp Landssvikarkivet. Ved digitalisering blir sakene lett tilgjengelig for arkivbrukere over hele verden, og samtidig effektiviserer Arkivverket egen saksbehandling.

I 2022 ble det publisert 4000 landssviksaker på Digitalarkivet. I snitt er hver sak på 300 sider, det gir til sammen 1,2 millioner nye mediekonverterte sider i året som gikk. Mediekonverteringen utføres av Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. Dersom ressursinnsatsen videreføres på 2022-nivå, vil arbeidet være ferdig i 2028.

Den mest kjente saken i rettsoppgjøret etter 2. verdenskrig var mot Vidkun Quisling. Dette dokumentet ble klippet ut fra statsrådsprotokollen og fremlagt for retten som bevisdokument nummer 1 (merket med rød fettstift). Regjeringen nektet i sitt møte 10. april 1940 å imøtekomme det tyske ultimatumet om å innsette Quisling som norsk statsminister. Dette vedtaket er i ettertid blitt kjent som «Kongens nei». Hele saken mot Quisling er publisert på Digitalarkivet.

Arkivreferanse: Statsrådssekretariatet, RA/S-1001/A/Ac/L0122: Kgl. Res (9/4) 17/4 1940 -18/12 1942, 1940-1942, s. 18

Samarbeid med Nasjonalbiblioteket – 2500 hyllemeter med arkiv er på plass i Arkivverkets magasin i Mo i Rana

1. juni startet Arkivverkets aktivitet i det nye magasinet Mo i Rana. Nasjonalbiblioteket utfører arbeidet med innlasting av arkiver, etter etablerte rutiner som ble verifisert etter prøvedriften. Arkiver som allerede befinner seg i Mo i Rana ble først lastet inn. Dette utgjør rundt 6000 hyllemeter, og ved årsskiftet var 2500 hyllemeter på plass inne i Arkivverkets eget magasin. Planene er å fullføre innlastingen i tredje kvartal 2023. Deretter vil arbeidet med å laste inn andre arkiver starte. Magasinet har en total kapasitet på rundt 63 500 hyllemeter, og 12 000 hyllemeter er avsatt til Norsk Helsearkiv

Arkivverkets arbeidssted i Mo i Rana startet opp i slutten av 2021. I løpet av året som er gått har våre medarbeidere fått tilgang til produksjonsenheter for skanning og etablert et godt samarbeid med Nasjonalbibliotekets medarbeidere. Samarbeidet om mediekonvertering av arkivene gir god arbeidsdeling og kompetanseoverføring mellom de to virksomhetene. Arkivverkets tilstedeværelse i Mo bidrar til mer dialog på operativt nivå med Nasjonalbiblioteket. Frem til vi får på plass flere arkiver i magasinet, vil medarbeiderne i Mo hovedsakelig arbeide med tilgjengeliggjøring av arkivmateriale i Digitalarkivet, stedsuavhengig saksbehandling og bidra i utvikling av Digitalarkivet. Virksomheten i Mo i Rana vil utvikles videre i takt med innflytting av arkivmateriale gjennom de kommende årene.

Riksarkivar Inga Bolstad intervjues av NRK under åpningen av Arkivverkets nye magasin i Mo i Rana.

Foto: Helene Mo, Arkivverket

Samarbeid om langtidsbevaring for kultursektoren

Arkivverket samarbeider med Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet om å etablere gode løsninger for langtidsbevaring for kultursektoren. Området, og spesielt museene, har manglet tilrettelagte tjenester for langtidsbevaring. De befinner seg nå i en kritisk situasjon fordi de mangler gode løsninger for bevaring av sitt materiale. Samarbeidet skal tilrettelegge for at eksisterende løsninger kan brukes. Digitalarkivet er en fellestjeneste som også skal tilby langtidsbevaring for museenes privatarkivsamlinger, som f.eks. kan inkludere bildesamlinger, multimedia, arkivdata om gjenstander eller museenes fagsystemer. Sammen med Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet er det foreslått en økt satsning, med mål om at museene enkelt kan bruke blant annet Digitalarkivets langtidsbevaring, enten direkte eller via KulturIT sine løsninger.

Utlån av arkiv til formidlingsarbeid

Arkivverket har lånt ut arkivmateriale til bruk i utstillinger ved flere institusjoner. I forbindelse med Skeivt kulturår, hadde Nasjonalbiblioteket en utstilling kalt "Stolthet og fordom", hvor flere dokumenter fra Arkivverket inngikk. I tillegg hadde forbryteralbum og forbryterportrettene fra Arkivverket, en sentral plass i Nasjonalbibliotekets Harry Hole-utstilling. Arkivverket har også bidratt til utstillinger ved 22. juli-senteret, Nobels fredssenter og The House of European History.

Covid-19 i 2022

På starten av året så det ut som at covid-19-pandemien ville legge begrensninger på aktiviteten, blant annet i kulturlivet. Et viktig oppdrag for hele kultursektoren var derfor å fortsatt stimulere til aktivitet innenfor de smittevernreglene som til enhver tid gjaldt. For Arkivverkets del, innebar det å fortsette våre aktiviteter uten å bryte begrensningene som ble pålagt. Vi har tilbudt alt i fra helt åpne lesesaler til å digitalisere arkivmateriale på forespørsel til brukerne våre. Vi lånte i tillegg ut medarbeidere for å bistå Kulturrådet i deres saksbehandling av stimuleringsordningen til kulturlivet, som foregikk i første kvartal 2022.

Ny og mer effektiv betjening av digitalt skapt materiale

Arkivverket mangler løsninger for å enkelt gjøre oppslag og søk i alle de digitale arkivene som er overført og bevart hos oss. I 2022 startet vi å utvikle løsninger for betjening og visning av digitalt skapt materiale for egne saksbehandlere. Tilpassede visningsløsninger for lignings- og trykdeopplysninger er utviklet og tatt i bruk på Digitalarkivet. Disse løsningene er tilgjengelige gjennom en felles pålogging for ansatte i Arkivverket. Foreløpig har vi konsentrert oss om materiale som er mye i bruk ved intern saksbehandling.

Tabell 10
Nøkkeltall for
Arkivverkets
publikumstjenester

Brukertjeneste	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall publikumshenvendelser ¹⁾	20 631	19 969	16 447	-17,6%
Antall besøk på Arkivverkets nettside	776 000	844 900	84 4217	-0,1%
Antall besøk på Arkivverkets nettside (unike treff)	422 393	473 352	471 340	-0,4%
Antall besøk i Debattforum	1 106 000	753 000	668 434	-11,2%
Digitalisering på forespørsel – antall bildefiler ²⁾	233 478	254 385	316 344	+24,4%

¹⁾ Nøkkeltallet er fra 2021 endret slik at det omfatter alle publikumshenvendelser, uavhengig av om de er journalførte eller ikke. Fram til og med 2020 gjelder tallet kun journalførte henvendelser.

²⁾ digitalisering på forespørsel: 400 henvendelser, 680 arkivenheter

Endring i brukernes behov for veiledning

Arkivverket arbeider for å få selvbetjente brukere på fritt tilgjengelig arkivmateriale. Adgangsbegrenset arkivmateriale vil likevel måtte betjenes gjennom saksbehandling, der ansatte i Arkivverket henter frem materialet og gjør innsynsvurdering før innholdet kan tilgjengeliggjøres for sluttbruker. Svar på henvendelser om opplysninger fra våre arkiver gis med tilgang via brev, lesesal eller Digitalarkivet. I 2022 har mengden publikumshenvendelser gått noe ned. En del av nedgangen skyldes trolig at vi har skannet arkivmateriale som har blitt mye brukt. En annen viktig årsak, antas å være et målrettet arbeid med forenklede veiledninger. Dette gjør det enklere for brukeren å betjene seg selv. Les også mer om selvbetjening i digitalt skapt materiale under mål 4 i årsrapporten. Ved å gi forvaltningen selv tilgang til avlevert materiale, reduseres antallet henvendelser inn til Arkivverket. Samtidig får den enkelte innbygger raskere svar fra forvaltningen.

Arkivverkets strategi er å forbedre våre nettbaserte veiledninger, og samtidig gi mer effektiv en-til-en veiledning til brukere som har behov for det. I 2022 har vi utvidet tiden våre brukere kan få veiledning over telefon fra 8 til 16 timer i uken. Dette kompenserer for innskrenkingen av åpningstidene på våre betjente lesesaler. Våre medarbeidere har hatt rundt 8600 veilednings-samtaler i 2022.

Lesesalstilbudet med åpningstider dekker ikke alle brukeres behov. Som et forsøk på å treffe behovet bedre, åpnet vi i 2022 for at brukere som må gjøre omfangsrrike arkivundersøkelser, kan gis søknadsbasert tilgang til våre lesesaler ut over ordinær åpningstid. Dette har så langt 25 brukere benyttet seg av. Samtidig ser vi at tilbudet med digitalisering på forespørsel ikke er hensiktsmessig ved behov for større arkivundersøkelser. Etter evalueringen av tjenesten, vil vi i 2023 gjøre endringer i måten henvendelsene og brukerbehovene ivaretas.

Bruk av arkivene skaper stor verdi

Arkivverkets materiale blir brukt i mange ulike anledninger. Også i 2022 ble det produsert flere bøker, artikler, programmer og filmer med utgangspunkt i våre arkiver. Historiske podcaster som Quislings koffert av Trude Lorentzen og Dødsvarslene av Ida Karine Gullvik, har basert seg på kilder fra Arkivverket, med bidrag fra våre medarbeidere. Det samme har seersuksessene Lykkeland og Ukjent arving.

Faksimile fra
NRK.no

Kai-Samuel blir spurt om hjelp til slektsforskning hver dag

Kai-Samuel Vigardt var bare 13 år da han ville bli slektsforsker. Arkivverket mener det er flere grunner til at nordmenn har blitt mer opptatt av slektshistorie.

Kai-Samuel Vigardt gjør en viktig jobb i «Ukjent arving» på NRK.
FOTO: KJELL JORAN HANSEN

Sara Marie Broen
Journalist

Anne Lindmo
Journalist

Halvor Haugen
Journalist/Researcher

Publisert 7. okt. 2022 kl. 15:36
Oppdatert 10. okt. 2022 kl. 09:57

I 2022 har Arkivverket inngått avtaler med tre eksterne samarbeidspartnere om å digitalisere og gjøre utvalgt arkivmateriale tilgjengelig på Digitalarkivet. Det gjelder i hovedsak kilder fra 2. verdenskrig tilrettelagt for bruk av Stiftelsen Arkivet, Falstadsenteret og Narviksenteret. Disse miljøene bruker i stor grad frivillige til å komplettere og forbedre sine nettressurser.

Det er også inngått en avtale med Forsvarets sanitet og Sykehuset i Vestfold om digitalisering av sesjonsdata fra norske rekrutter. Arkivverket stiller med lokaler og veiledning slik at Forsvaret selv kan mediekonvertere det omfattende materialet. Sesjonsdataene vil være svært godt egnet til blant annet samfunnsmedisinsk forskning innenfor avgrensede rammer.

Skeivt kulturår – skeiv kultur med bredt nedslagsfelt

Arkivverket deltok i 50-årsmarkeringen av at § 213 ble fjernet fra straffeloven. Synliggjøring av arkivmateriale og kildenes betydning i forbindelse med Skeivt kulturår, har vakt oppmerksomhet og anerkjennelse fra både enkeltpersoner, medier og forskningsmiljøer. I løpet av Skeivt kulturår er det publisert flere tusen sider på Digitalarkivet med relevans for skeiv historie. Arkivverket og Skeivt arkiv har samarbeidet om hvilke opplysninger som kan publiseres åpent på Digitalarkivet.

Amma	Torstein	Anne	Kjell Erik	Karin	Mette
<p>Intern:</p> <p>Notat om barn og ekteskapsloven. Revidere notat om hustandsfellesk.utv.</p> <p>Ekstern:</p> <p>Stand kvinnek. 29.11</p> <p>Stortinget:</p> <p>Erna Solberg X Siri F. Sterri X Sylvia K. Brustad Kari Linn (Møte med Five ordnes) via Solberg Jan Erik Fåne</p> <p>Departementet:</p> <p>Hanne Harlem X</p>	<p>Intern:</p> <p>*Oppdatere Bentes notat om p-loven. *Resymé over saksgangen hittil.</p> <p>Ekstern:</p> <p>Stand Why Not 16.11</p> <p>Stortinget:</p> <p>Siri F. Sterri X (Kristin Clemet) Terje Nyberget</p> <p>Departementet:</p> <p>Underdir. Stenberg</p>	<p>Ekstern:</p> <p>Stand kvinnek. 29.11</p> <p>Ekstern:</p> <p>Stand Why Not 16.11</p> <p>Stortinget:</p> <p>(Torbjørn Jagland) Tove Kari Viken X Torhild Widvey X (Astrid N. Heiberg) Møte med Laila Stein ordnes via Viken X</p> <p>Presse:</p> <p>A-korr. København Myklebust NRK</p>	<p>Intern:</p> <p>Krigen arg.samling X</p> <p>Ekstern:</p> <p>Stand Why Not 16.11</p> <p>Stortinget:</p> <p>(Torbjørn Jagland) Tove Kari Viken X Torhild Widvey X (Astrid N. Heiberg) Møte med Laila Stein ordnes via Viken X</p> <p>Presse:</p> <p>Lesbepr m/barn</p>	<p>Ekstern:</p> <p>Stand kvinnek. 29.11</p> <p>Stortinget:</p> <p>Magnar Sætre Kristin Clemet Erna Solberg</p>	<p>Intern:</p> <p>Øversikt over pressek. Partiprogrammene Statistik Danmark Info med regioner</p> <p>Ekstern:</p> <p>Stand kvinnek. 29.11 Siri F. Sterri X</p> <p>Stortinget:</p> <p>Marit Rotnes Torhild Widvey - se KEO Lisbeth Holand Kjellbjørg Lunde via Holand Debatt 1972 og 81 KrF Abnu m. ff. gnyttige om møte e. utv. for</p> <p>Departementet:</p> <p>Kopi av off. dok.</p> <p>Presse:</p> <p>Pressemapper BBC-film om Danmark *</p>

Det Norske Forbund av 1948 arbeidet lenge og målrettet for å få igjennom partnerskapsloven i Stortinget. Dokumentet er et eksempel på forbundets påvirkningsarbeid overfor stortingsrepresentanter. Loven, som gir to personer av samme kjønn rett til å registrere partnerskap, ble vedtatt i 1993.

Arkivreferanse: Det Norske Forbundet av 1948/Landsforeningen for Lesbisk og Homofil Frigjøring, RA/PA-1216/D/Da/L0001: Partnerskapsloven, 1990-1993, s. 1033

Etter ønske fra Skeivt arkiv har vi løftet frem arkivmateriale fra blant annet Forbundet av 1948, biskop Rosemarie Køhn, og deler av departementsarkiver som inneholder viktige kilder til skeiv historie. På 50-årsdagen for avkriminaliseringen av homofili, overleverte kulturminister Anette Trettebergstuen en digital gave til Skeivt arkiv, som innebar full digital tilgang til de tre nevnte arkivene.

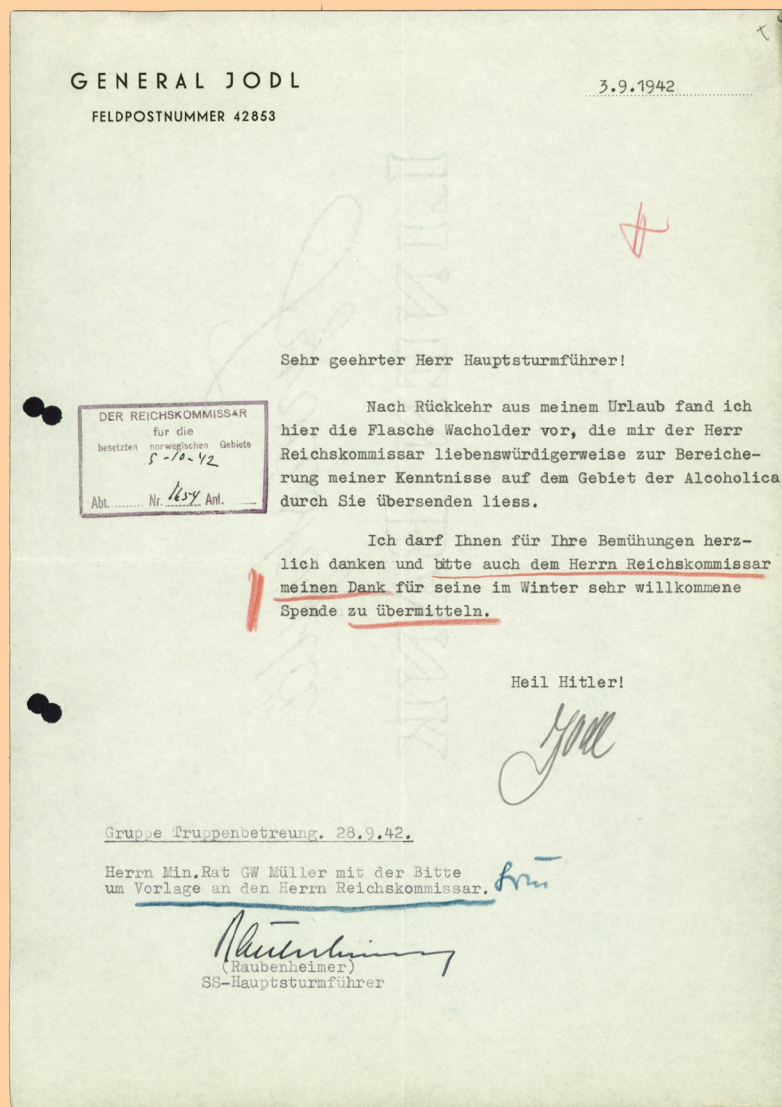
I løpet av skeivt kulturår har Arkivverket hatt høy aktivitet på sosiale medier, holdt foredrag, produsert informasjon om arkivene, lagt ut artikler på nettsider og publisert nyhetsbrev. Dokumenter knyttet til Forbundet av 1948s arbeid med partnerskapsloven, er registrert som en del av Norges dokumentarv. Arbeidet med Skeivt kulturår har vært lærerikt for de involverte. Å løfte frem opplysninger om minoriteter og marginaliserte grupper er en viktig del av Arkivverkets samfunnsoppdrag. At vi blir kjent med vår egen historie, har stor betydning både for den enkelte og samfunnet.

Arkivverket tok initiativ til å samle inn minnemateriale i samarbeid med Skeivt arkiv, etter skyteepisoden i Oslo sentrum 25. juni 2022. Foto: Sofie Holberg og Kjetil Sviland, Arkivverket

Overføring fra Hjemmefrontmuseet

Forsvaret har oppbevart mange sentrale arkiver fra 2. verdenskrig helt frem til nå. I 2022 ble det inngått en avtale om at arkivene med statlig og tysk opphav skal overføres fra Hjemmefrontmuseet til Arkivverket. Flesteparten av arkivene er etter Forsvarets Overkommando i Sverige og Storbritannia. Overføringen skjer for å sørge for gode oppbevaringsforhold for de rundt 300 hyllemeterne med arkiv. Et utvalg vil bli mediekonvertert og publisert på Digitalarkivet.

En av de første overføringene fra Norges hjemmefrontmuseum var «diverse tyske saker». En hel del var fra Reichkommissariats propagandaavdeling. Dette er av de mer kuriøse dokumentene derfra: et brev fra General Jodl til Reichkommissar Terboven, der han takker for å ha fått en drikkeflaske i einer som gave. I følge Jodl egnet gaven seg til å øke hans kunnskap på området «Alcoholica».

Arkivreferanse: Forsvarets Overkommando. 2 kontor. Arkiv 11.4. Spredte tyske arkivsaker, RA/RAFA-7031/D/Darb/Darb/L0010: Reichkommissariat., 1940-1943, s. 653

Regionalt historiesenter og samarbeid med ANNO

I Museumsmeldingen (Meld. St. 23 2020-2021) åpnes det for etablering av regionale historiesenter. Det finnes ikke en konkret beskrivelse av hva et regionalt historiesenter skal være, men oppfordringen om samarbeid mellom arkiv- og museumssektoren er tydelig.

Samarbeid på tvers av de to sektorene, og det å koble sammen historiske spor fra både arkiv og museumssamlinger, vil kunne gi brukerne en helhetlig tilgang og opplevelse. Et regionalt historiesenter kan tilrettelegge for at nye brukergrupper tar i bruk arkivmaterialet, og tilbyr nye tjenester til regionen. Slik kan det bli en demokratisk bærebjelke i regional utvikling, både som kunnskapsressurs og et nytt kulturtilbud.

I tråd med ambisjonene i museumsmeldingen har Anno Museum planer for etablering av et nytt museumstilbud på Domkirkeodden på Hamar. De har utvidet rammene for dette prosjektet til også å romme et regionalt historiesenter. Arkivverket og Anno museum samarbeider om muligheten for å få til dette.

I 2022 har Arkivverket sett på muligheter for å deponere arkivmateriale hos Anno og finne alternative betjeningsløsninger i et regionalt historiesenter. Prosjektet fikk ikke tildelt midler i statsbudsjettet for 2023. Anno ønsker å fortsette planleggingen, og Arkivverket støtter dette arbeidet videre. En forutsetning for at satsingen skal kunne gjennomføres, er friske midler.

Frivillighetsarbeid

Det er stor interesse for materialet Arkivverket forvalter. Pågangen av henvendelser overgår vår kapasitet til å gi enkel digital tilgang til materialet. En viktig oppgave er å sikre at frivillige kan bidra til å gjøre innholdet i arkivene mer tilgjengelig for brukerne, der Arkivverket selv ser at vi ikke har anledning til å prioritere dette arbeidet. Det frivillige arbeidet gir stor merverdi for brukerne av Digitalarkivet.

Frivillighetens år

2022 var Frivillighetens år, og skulle bidra til økt deltakelse og mangfold, og synliggjøring av merverdien frivillig sektor bidrar med i samfunnet. Arkivverket har markert Frivillighetens år med å presentere en del av de frivillige bidragsyterne på Digitalarkivet med film, bilder og presentasjoner om hva de har bidratt med og hvorfor de bidrar. Kulturminister Anette Trettebergstuen og riksarkivar Inga Bolstad takket de frivillige for deres viktige bidrag i en film som ble publisert på slutten av året.

Korrektur av transkriberte kirkebøker

Arkivverket har et prosjekt der frivillige leser korrektur på transkriberte kirkebøker. Bakgrunnen er at Arkivverket har fått bistand fra de amerikanske selskapene Ancestry, MyHeritage og FamilySearch til å registrere kirkebøker. Arbeidet omfattet registre over fødte, viede og døde for hele landet fra rundt 1815 og drøyt hundre år frem i tid. Dette medførte en dobling av personpostene i Digitalarkivet, men også en del feil og mangler.

I stedet for å rette opp enkeltfeil, ble det startet en dugnad for frivillige der de leser korrektur på hele eller deler av en kirkebok. I tillegg kan de frivillige legge til informasjon som mangler. Rundt 100 frivillige er i gang med dugnaden, og i alt har 166 personer vært involvert.

Koble transkribering mot skannede bilder

Vi har håndskrevne folketellinger som skrives av digitalt av frivillige. I disse tilfellene ønsker vi at den avskrevne teksten skal koples til den skannede siden av materialet i Digitalarkivet. Det er nå tre frivillige som jobber med dette.

Transkribus/håndskriftgjenkjenning HTR

For å konvertere håndskrevne dokumenter til maskinlesbare bruker vi programmet Transkribus. Ved hjelp av kunstig intelligens blir programmet suksessivt bedre til å gjenkjenne håndskrift, men fortsatt vil det gjøre feil. Fem frivillige har bidratt med å lese korrektur og rettet opp feil etter at programmet hadde gjort så godt det kunne. Totalt 600 håndskrevne sider er tolket av Transkribus og korrekturlest av de frivillige.

III.3 Overordnet mål

3: Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver

Vurdering av måloppnåelse i 2022

Arkivverkets arbeid med privatarkiv gir økt bevaring av arkiver fra privat sektor. Arbeidet med bevaring av privatarkiv følger to spor. Det ene er gjennom vår rolle som utviklingsaktør for sektoren og det andre er gjennom vår egen rolle som bevaringsinstitusjon.

Vi sikrer en helhetlig samfunnsdokumentasjon på nasjonalt nivå i tråd med Arkivverkets bevaringsplan fra 2020. Vi arbeider planmessig med å kontakte aktuelle private virksomheter for å få overført deres arkiv til sikker langtidsbevaring. I 2022 har vi sett resultatet av dette arbeidet. Flere store virksomheter har overført sine arkiver til oss, og enda flere har inngått avtaler om fremtidig overføring. Allikevel har vi ikke sett en så stor økning i avleverte private arkiv som vi skulle ønske. Vi samarbeider regionalt og lokalt for å sikre at arkiver fra viktige samfunnsaktører blir bevart. Et eksempel på et slikt samarbeid er samarbeidet med Norsk bergindustriarkiv/Vestfoldarkivet for å sikre dokumentasjon fra bergindustrien. Også Samisk arkiv startet arbeidet med en bevaringsplan i 2022, og legger der opp til et samarbeid med andre. Forventningen er at dette vil styrke innsamlingen av samisk materiale i årene fremover.

Arkivverket koordinerer det nasjonale privatarkivarbeidet gjennom kontakt med det regionale nettverket for privatarkiv (Privatarkivnettverket). Det er en tydelig oppgavefordeling mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, for å sikre en helhetlig dokumentasjon fra privat sektor. Et mål i 2022 for privatarkivarbeidet, har vært at alle regioner skal ha en plan for bevaring av sine privatarkiv. I løpet av året har alle regioner kommet i gang med dette arbeidet, men ikke alle er ferdigstilt.

Tabell 11

Leveranser på overordnet mål 3 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 7 Planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver				
Styringsparameter	Ambisjon 2022	Resultat/vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
7.1 Bevaringsplaner for regionale og lokale privatarkiv	Alle regioner i Norge har en bevaringsplan for privatarkiv	●	Oslo og Troms har bevaringsplan under arbeid. Resten av regionene har på plass regionale bevaringsplaner	Videreført
7.2 Bevaringsplaner for privatarkiv for det samiske samfunn, nasjonale minoriteter og prioriterte samfunnsområder	Ferdigstille bevaringsplan rettet mot privatarkiv i ABM-sektoren og iverksette første virkeårs ambisjoner	●	Bevaringsplan for samiske samfunn er satt i gang, med planlagt førsteutkast i juni 2023. Spesifikk bevaringsplan for øvrige minoriteter er ikke prioritert, men ivaretas delvis i regionale planer og bevaringsplan for privatarkiv	Videreført
7.3 Plan for bevaring av nasjonalt viktige arkiver	Opprettholde arbeidet med nasjonalt viktige arkiver og det inngås avtaler om avlevering om 20 nasjonalt viktige arkiver. 20 digitale uttrekk fra privat sektor er avlevert til Arkivverket	●	11 digitale uttrekk fra privat sektor er avlevert til Arkivverket	Videreført uten måltall
Delmål 8 Arkivverket bidrar til at det er enkelt å langtidsbevare og tilgjengeliggjøre privatarkiver fra ABM-sektoren				
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
8.1 Digitalarkivet	Antall nye avtaleparter som tar i bruk Digitalarkivet for tilgjengeliggjøring har økt med 10 prosent	●	Per 31.12.2022 var det registrert 52 kunder i Digitalarkivet, som er en økning på 5,8 prosent fra året før	Nytt mål 10.1
	Forbedre eksisterende løsning for audiovisuelle arkiv	●	Forbedret løsning for audiovisuelle arkiv og ny teknisk plattform for å ivareta foto, film og lyd anslås ferdig i januar 2023	Ikke videreført

Utviklingsarbeidet med privatarkiv

Tabell 12

Nøkkeltall for Arkivverkets arbeid med privatarkiv 2020-2022

Brukertjeneste	2020	2021	2022	Endring siste år
Mottatte digitale arkiver	4	16	11	-31,3 %
Samlet bestand digitale arkiver til langtidsbevaring	62	78	89	+14,1 %
Mottatte papirarkiver (i hyllemeter)	726	637	995	+56,2 %
Samlet bestand av papirarkiver (i hyllemeter)	38 422	39 059	40 054	+2,5 %

Statlige myndigheter har plikt til å avlevere sine arkiver til Arkivverket. Privat eide virksomheter, bedrifter og organisasjoner i Norge har ingen tilsvarende plikt. Resultatet er at mindre arkivmateriale fra privat sektor blir bevart i arkivinstitusjoner. Dette er også en utfordring for arkiver i regionene og kommunene. Arkivverket har i oppdrag å koordinere det nasjonale privatarkivarbeidet og benytter en rekke virkemidler til dette. Blant annet er det nasjonale nettverket for privatarkiv, strategisk råd for privatarkiv, arkivstatistikken, arkivutviklingsmidlene og utviklingen av Digitalarkivet viktige virkemidler for å løfte frem dette arbeidet.

Det har vært et mål for Arkivverket å sikre at alle regioner i Norge har en bevaringsplan for privatarkiv. Per 2022 har de fleste regioner en slik plan på plass, mens to regioner har plan under arbeid. Troms fylkeskommune satte av en million kroner for å finansiere en stilling til en ansatt som skal arbeide med privatarkiv fra 2023. Dette mener Arkivverket er et godt grep for å styrke arbeidet med bevaring av viktige privatarkiv fra Troms.

Arkivstatistikken for 2021

Arkivverket samler årlig inn statistikk fra arkiv, museum og bibliotek, for å få oversikt over hvor mye arkiv og dokumentasjon som er bevart, sikret og gjort tilgjengelig for publikum.

Hovedformålet med undersøkelsen er å få et overordnet bilde av tilstanden og kunne måle endringer over tid. Undersøkelsen gir Arkivverket informasjon som brukes i tilsyns- og veiledningsvirksomheten og i koordineringen av det nasjonale arbeidet med privatarkiv. Slik Arkivverkets Kommune- og statsundersøkelse er viktig for utvalg av tilsynsobjekter, er dette tallmaterialet et særlig viktig verktøy for etaten for å følge med på utviklingen innen privatarkiv. Arkivstatistikken rapporteres til Statistisk Sentralbyrå som bruker en vesentlig del av dataene i den årlige rapporten "Kulturstatistikk".

Selve tallene og mer informasjon om Arkivstatistikken finner man på nettsiden [her](#)⁵.

Sámi arkiiva - Samisk arkiv

Samisk arkiv er en egen enhet i Arkivverket, og skal ivareta Arkivverkets samfunnsoppdrag overfor det samiske folk og å bidra til å bevare og tilgjengeliggjøre samisk kulturarv. Samisk arkiv er i tett dialog med Sametinget om problemstillinger knyttet til utviklingen og dokumentasjonen av det samiske samfunnet. Det er en utfordring at samisk dokumentasjon forvaltes uten arkivplan og vilkår for senere forvaltning, derfor krever dette særlig oppmerksomhet videre i utvikling av metoder og standardisering. Samarbeidet med Sametinget er også viktig i det nye arbeidet med en samisk bevaringsplan. Dette arbeidet ble startet i 2022 og vil fortsette i 2023.

Digitalisering av samisk kulturarv

Samisk arkiv inngår i et samarbeid med DigForsk, som mediekonverterer samisk kulturarvmateriale for de samiske bevaringsinstitusjonene. Gjennom et pilotprosjekt der vi digitaliserte et sørsamisk kulturminnearkiv fra Saemien Sijte på Snåsa, avdekket vi at det er stort behov for å utvikle standarder som definerer metadata, etiske retningslinjer, samtykke og avtaleverk som er spesielt tilpasset kulturelt sensitivt materiale og de spesielle forholdene rundt samisk dokumentasjon.

5) <https://www.arkivverket.no/arkivutvikling/tall-og-data-statistikk/arkivstatistikken-amb/tal-og-analyser-2021>

Arkivreferanse:
SAMI_PA_1167

Foto: Erik Borg

Doalli – digitale stier til ny samisk kunnskap

Offentlige arkiv forteller historien til urbefolkningen gjennom offentlige tjenestemenns ord. Doalli ønsker å utfordre dette, gjennom å lete etter samenes stemme i arkivene. Prosjektet utforsker ukjente samiske kilder, og viser verdien av å gå opp digitale løyper til arkivene, for å sikre ny samisk kunnskapsutvikling. Det ene dreier seg om å finne hittil ukjent samisk dokumentasjon i Arkivverkets bestand. Det andre er å medie konvertere og tilgjengeliggjøre utvalgte offentlige arkiver. For eksempel innen reindrift, og arkiver som berører internatliv og fornorskningstiltak. Unike samiske arkivkilder er funnet, som kan kaste nytt lys over historiske hendelser.

Som en del av prosjektet Doalli og den digitale satsningen, er utvalgte arkiver besluttet overført til Samisk arkiv:

- Arkivet etter Reinbeitekommissjonen av 1913, med forløpere. Arkivet danner basis for Reinbeitekonvensjonen av 1919, og er viktig dokumentasjonskilde om samiske rettighetsspørsmål på begge sider av grensen etter unionsoppløsningen i 1905. Arkivet er i sin helhet mediekonvertert. Doalli og Wikimedia har sammen formidlet foto fra arkivet og testet ut oppdaterte billedtekster på norsk og nordsamisk.
- Originale reinmerkeprotokoller fra Reindriftsforvaltningen i Trøndelag er overført og mediekonvertert. Dette er en viktig dokumentasjonskilde forteller om næring, identitet og slektskap. Samisk arkiv har i tillegg samlet inn privatarkiv etter personer i sør-samisk område, som har vært sentrale i arbeidet for rettigheter knyttet til næring og egen kultur.

Utviklingsprosjektet Samiske metadata

Arkivverket og Samisk arkiv vil etablere brukervennlig tilgang til samisk arkivmateriale gjennom Digitalarkivet. I 2022 har utviklingsprosjektet Samiske metadata analysert brukerundersøkelser, som viste et behov i det samiske samfunn for bedre tilgang til arkiv som kilde til egen kultur. Samiske kilder i Digitalarkivet mangler relevante metadata og språk, derfor er søkemulighetene få og materialet er vanskelig å finne fram til. At Digitalarkivet blir en ny offentlig samisk språkarena, kan være et bidrag til det internasjonale urfolksspråktiåret 2022-2032.

Vokalarkiver

Arkivverket ved Samisk arkiv er den største forvalteren av samisk språkdokumentasjon i skriftlig form, men kanskje viktigst av alt – vi har et stort vokalarkiv som også inkluderer joikearkiv. Vokalarkivenes særegenhet gir en mulighet for mange grupper som ellers ikke danner ordinære arkiver, til å gå fra å være objekt i andres arkiv til subjekt i egen historie. Forventningene fra det samiske samfunnet om at materialet skal tilgjengeliggjøres og brukes som kunnskapsbase, samsvarer ikke med de ressursene som må til for å tilgjengeliggjøre dette på en etisk forsvarlig måte. Samisk arkiv har i dag ikke ressurser til å løse dette for verken egne arkiv eller andres. Noe som bidrar til at dokumentasjon av språklige variasjoner og tradisjonell kunnskap ikke forvaltes på en god måte.

Internasjonalt samarbeid

Samisk arkiv samarbeider internasjonalt, både i Norden og inngår i urfolkssamarbeid gjennom Expert Group on Indigenous Matters i International Council of Archives. I tillegg er NorSam er etablert som nordisk samarbeidsorgan for samiske arkivspørsmål der riksarkivarene fra Sverige, Finland og Norge deltar. Den nordiske søkeportalen Nuohtti ble ferdigstilt i 2022. Det er Samisk arkiv i Norge som nå er ansvarlig for drift av portalen.

Arkivreferanse:

SAMI_PA_1167

Foto: Erik Borg

III.4 Overordnet mål

4: Nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Vurdering av måloppnåelse i 2022

Utviklingen av Digitalarkivet har høyt tempo, og arbeidet vil være en kontinuerlig prosess i mange år og ikke et prosjekt som ferdigstilles. I 2022 har vi tatt flere viktige skritt videre i utviklingen av en fellesløsning for digital langtidsbevaring og publisering av arkivdata.

2022 ble året da Digitalarkivet ble tatt i bruk i kommunal forvaltning til både bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiver. Både Interkommunalt Arkiv Hordaland (24 eierkommuner) og Interkommunalt Arkiv Kongsberg (39 eierkommuner) inngikk avtaler om å bruke Digitalarkivet for langtidsbevaring av eierkommunenes digitale arkiver. Dette var en viktig milepæl og viser tydelig at løsningen gir verdi for kommunal sektor. I tillegg er mer enn halvparten av Norges kommuner representert som brukere av Digitalarkivet, gjennom sine interkommunale løsninger.

Samtidig som det er fremdrift i utviklingen og bruken av nasjonal fellesløsning for langtidsbevaring, videreutvikles også tjenester for visning og betjening av arkiver i Digitalarkivet. I 2022 har de første digitalt skapte datasettene blitt tilgjengeliggjort for bruk, ved å teste ut med spesielt etterspurte datasett. Våre saksbehandlere manøvrerer nå i det digitalt skapte materialet, og derfra er veien kort til å også kunne gjøre forvaltningen selvbetjent på sitt avleverte materiale.

I samarbeid med Skatteetaten og NAV utviklet Digitalarkivet en pilot, som vesentlig forenkler deres tilgang til historisk registerinformasjon om skatteopplysninger og bosted. Mens denne typen opplysninger tidligere måtte bestilles og hentes frem manuelt av Arkivverkets ansatte, kan de to virksomhetene nå selv finne frem viktige opplysninger til sin saksbehandling. Dette gir besparelser og forkorter saksbehandlingstiden.

Utvikling av tjenester i Digitalarkivet skjer smidig og trinnvis. Vi starter med å utvikle enkel funksjonalitet, som videreutvikles og forbedres over tid. En av målsetningene er ofte å gjøre brukere av tjenesten selvbetjente. Men underveis i denne trinnvise utviklingen, vil det være slik at Arkivverket må bistå brukere inntil all funksjonalitet er på plass. Det betyr at Arkivverket må bruke ressurser til å bistå andre, samtidig som vi videreutvikler funksjonalitet. Dette fører til at vi får økte kostnader i utviklingsperioden.

Ansvarer som utviklingsaktør innebærer å stimulere til nytenkning på fagområdet, både i offentlig sektor og på privatarkivfeltet. Digitalarkivet har vært en etterlengtet løsning for arkivsektoren, men sektoren trenger også bistand for å sikre at vi fyller Digitalarkivet med innhold. I 2022 ble det nedsatt en arbeidsgruppe på tvers av arkivsektoren for å se nærmere på hvordan arkivutviklingsmidlene kan innrettes på mer hensiktsmessig måte. Utviklingsmidlene brukes for å møte utviklingsbehov på arkivområdet, men disse behovene er vesentlig større enn støtteordningens rammer.

Tabell 13

Leveranser på overordnet mål 4 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 9 Arkivverket sørger for trygg langtidsbevaring og brukervennlig tilgjengeliggjøring av digitale arkiver				
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
9.1 Utvikling av nasjonal fellesløsning for mottak, langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver	Rapportere skriftlig til KUD om status for utviklingen av fellesløsningen per 30. juni i tillegg til rapportering i årsrapporten for 2022	●	Gjennomført	Ikke videreført – flyttet til styringskalender
9.2 Tjenester i Digitalarkivet	Visning av digitalt skapte arkiver fra ulike systemer	●	Visningsløsning for ligningstall, folke-trygderegisteret og selvangivelsesdata er utviklet	Ikke videreført
	Nytt brukergrensesnitt med fokus på søk og temainnganger og filter	●	Nytt brukergrensesnitt er ikke utviklet i 2022, men det er blitt gjort forberedende arbeid for å kunne utvikle i 2023	Ikke videreført
9.3 Brukerbehov	Selvbetjent administrasjon av prosesser for mottak og langtidsbevaring av digitalt skapte arkiver	●	Bevaringsløsningen er på plass og mye kan løses av den enkelte bevaringsinstitusjon selv. Digitalarkivet mangler fremdeles noe funksjonalitet for å gjøre eksterne arkiveiere helt selvbetjente	Ikke videreført
	Funksjonalitet for å kunne dele data gjennom API mot langtidsbevaring	●	API for å hente ut data for lesing fra bevaring er ferdig	Ikke videreført
9.3 Brukerbehov	Involvere ulike brukergrupper og interessenter for å få innsikt i behov og gjøre prioriteringer, og løpende testing av delleveranser	●	Brukergrupper involvert i både testing og prioritering. Interne behov i kombinasjon med behov fra forvaltningen er prioritert i år	Videreført
Delmål 10 Arkivverket bidrar til samhandling om utvikling og deling av digital kompetanse i arkivsektoren				
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
10.1 Utvikling av arkivsektoren	Identifisere behov og mulige utviklingstiltak i sektoren og tydeliggjøre Arkivverkets rolle som utviklingsaktør	●	En rekke utviklingstiltak skjer gjennom arkivutviklingsmidlene. Det er gjennomført flere undersøkelser for å identifisere og bekrefte sektorens behov i 2022. I tillegg bidrar Arkivverket som utviklingsaktør av Digitalarkivet og i en rekke andre aktiviteter knyttet til blant annet ASTA, Arkivportalen, veiledning og planarbeid	Videreført 4.1
10.2 Nasjonale arkivfaglige og tekniske standarder	Videreføre arbeidet med utarbeidelse og oppdatering av standarder for metadata for arkiv	●	Har videreført arbeidet med metadata informasjonsmodell og tilhørende katalogstruktur, for å etablere ny katalog for Digitalarkivet og mer fleksible metadatastrukturer	Ikke videreført

Tabell 14
Nøkkeltall for
Digitalarkivet
2020-2022

Tjeneste/bruk	2020	2021	2022	Endring siste år
Antall besøkende (i mill.)*	1,56	1,33	1,20	-10 %
Antall tilgjengelige sider (i mill.)**	68,3	83,8	104,2	+24,3 %
Antall søkbare poster (i mill.)	75,6	77,9	79,9	+ 2,6 %
Antall tilgjengelige foto**	69 426	75 142	76 106	+1,3 %
Antall bevaringsinstitusjoner som tilgjengeliggjør historiske arkiver***	31	38	52	+5,8 %
Herav, ikke offentlige arkivinstitusjoner	13	20	32	+60,0 %

* Fra og med 2022 henter ikke Arkivverket inn tall for antall unike treff/besøk i Digitalarkivet, men antall brukere.

** «Tilgjengelige» betyr her lastet opp og tilgjengeliggjort i Digitalarkivet, men ikke nødvendigvis fritt tilgjengelig for alle. Av hensyn til personvern, åndsverk mv. vil det være en god andel av arkivmaterialet som kun er tilgjengelig gjennom tilgangsstyring, enten for saksbehandling eller innsynsbejæring.

*** Kategorien ble endret i årsrapporten for 2021. Tallet viser total antall bevaringsinstitusjoner som tilgjengeliggjør arkiver i Digitalarkivet. Institusjoner som har signert, men ikke har publisert før 31.12.2022, er ikke inkludert.

Nytt forvaltningsgrensesnitt for brukere av langtidslagring i Digitalarkivet

Digitalarkivet er nå en fellesløsning for overføring og digital langtidsbevaring for statlig, kommunal og privat sektor. I 2022 har både IKA Hordaland og IKA Kongsberg evaluert og inngått avtaler om å bruke Digitalarkivet til langtidsbevaring av digitale arkiver. 73 kommuner har dermed tilgang til sikker lagring av digitale arkiver, noe som viser tydelig at løsningen gir verdi for kommunal sektor. I tillegg til kommunale institusjoner har Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (ARBARK) tatt i bruk Digitalarkivet for langtidsbevaring.

Vellykket pilot om langtidsbevaring i Digitalarkivet

IKA Hordaland har gjennomført en vellykket pilot på overføring til langtidsbevaring av arkiv i Digitalarkivet. 77 digitale arkiv er blitt overført til bevaring over en periode på to måneder i 2022. IKA Hordaland eies av 24 kommuner, som har tatt i bruk langtidsbevaring i Digitalarkivet for sine digitale arkiver. Kommunene eier sitt materiale og er behandlingsansvarlige for informasjonen. IKA Hordaland er databehandler og har ansvaret for overføringene. Denne opplastingen av digitale arkiver fra kommunesektoren til Digitalarkivet viser at løsningen nå gir verdi for kommunene. Arkivverkets ambisjon er at flere kommuner tar løsningen for langtidsbevaring i bruk.

I Digitalarkivet har vi utviklet et grensesnitt for virksomheter som har overført digitale arkiver til langtidsbevaring. Grensesnittet er etablert slik at løsningen for langtidsbevaring skal kunne virke sammen og kommunisere med andre systemer. I 2023 blir det en prioritert oppgave å gjøre brukergrensesnittet tilgjengelig for alle bevaringsinstitusjoner som har tatt Digitalarkivets langtidsbevaring i bruk. Arkivverket bruker mye ressurser på å tilrettelegge for bruken, og hensikten er at de skal bli mer selvbetjente. I 2022 har vi også laget en løsning for å hente ut arkiver som er overført til langtidsbevaringen i Digitalarkivet. Dette er et eksempel på vår trinnvise tilnærming til utvikling, der vi starter med en svært enkel løsning og så bygger stein på stein for å øke løsningens verdi for brukerne.

Selvbetjening i digitalt skapt materiale

Arkivverket ønsker å tilrettelegge for at forvaltningen selv kan benytte eget avlevert arkivmateriale. Direkte digital tilgang til arkiv, bør i størst mulig grad erstatte dagens praksis med å bestille opplysninger fra oss og deretter få disse oversendt. Arkivverket digitaliserer folkeregisterkortene som ble benyttet før vi gikk over til digitalt folkeregister i 1992. Skatteetaten har fått direkte tilgang via Digitalarkivet, og får dermed rask tilgang til eget avlevert arkivmateriale. Digitalt skapte arkiver som brukes til å beregne skatt og pensjon, er etterspurt og avgjørende for at innbyggere får korrekte utbetalinger fra det offentlige. Arkivverket har flere digitalt skapte registre som forvaltningen har behov for adgang til i sin saksbehandling

Arkivverket har derfor laget en løsning for å få tilgang til, søke og filtrere i registre. Utvikling av funksjonalitet startet med pilotering av Ligningsregisteret, Folketrygdregistret og selvangivelsesdata. Arkivverkets saksbehandlere får nå adgang til dette materialet i sin saksbehandling. Løsningen tilbys også eksterne saksbehandlere som gjennom tilgangsstyring får tilgang til dataene slik at de kan søke i registrene selv. Denne formen for deling av data medfører at eksterne saksbehandlere, som tidligere måtte henvende seg til Arkivverket, vil bli selvbetjente. I tillegg gir det mulighet for vesentlig redusert saksbehandlingstid for innbyggeren, og antall henvendelser inn til Arkivverket fra forvaltningen reduseres. Ambisjonen er at også innbyggere selv på sikt skal kunne gå inn i løsningen og hente ut sine data.

Gammel håndskrift møter kunstig intelligens

I Arkivverket er vi opptatt av å ta i bruk ny teknologi for å automatisere, forenkle og forbedre arbeidet vårt med digitalisering og håndtering av analoge og digitale arkiver.

Vi har et eget team som jobber med kunstig intelligens (KI). Teamet jobber blant annet med hvordan ulike modeller og teknikker for KI kan benyttes til å hente ut metadata, systematisere, og forenkle hvordan vi finner frem i eller tolker analoge arkiv. På arkivområdet er det behov for særlig kompetanse på KI-feltet. Dette gjelder områder som håndskriftsgjenkjenning (HTR), håndtering av naturlig språk (Natural Language Processing), og håndtering av analoge dokumenter.

Utviklingen innen KI skjer raskt, og det er viktig å følge med internasjonalt for å tilegne seg teknologiske nyvinninger. Det nordiske samarbeidet mellom nasjonalarkiv har blitt styrket, og det pågår samarbeid om bruk av teknologi, om løsninger og modeller.

Hovedfokus i 2022 har vært på å automatisere tolkning av ulike analoge register, lesing av eldre håndskrift, samt gjenkjenning og transkribering av tale. De nye metodene erstatter allerede enkelte manuelle oppgaver og har et stort potensial for å erstatte tidkrevende arbeidsprosesser. Dette gjør arkivene lettere å finne og bruke på kortere tid og med mindre bruk av ressurser enn tidligere.

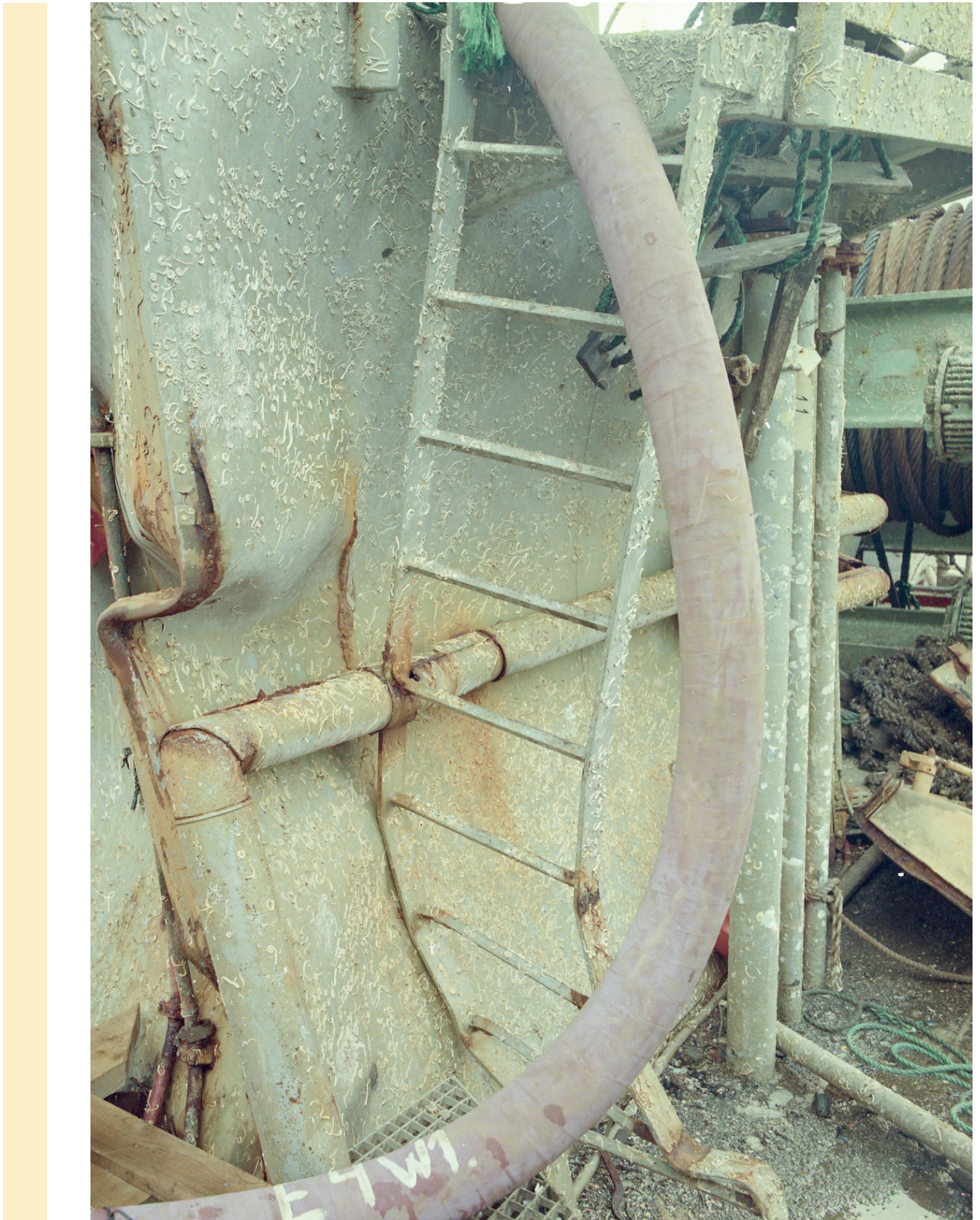
Fritekstsøk i Digitalarkivet – enklere og raskere for brukerne

Digitalarkivet har i dag hovedsakelig publisert skannede dokumenter fra ulike kilder, og har en søke- og filtreringsfunksjon som gir begrensede muligheter for brukere å finne det de leter etter. Arkivverket har i 2022 etablert et automatisert fritekstsøk, der maskinell tolkning av arkivene brukes til å søke og finne frem til riktig del av et skannet arkiv. Den maskinelle tolkningen skal utføres på alle skannede maskinskrevne dokumenter i Digitalarkivet. I løpet av 2022 er dette utført på rundt 10 millioner dokumenter.

Fritekstsøk – et paradigmeskifte i forskningen på Alexander Kielland-ulykken

Arkivverket bevarer mye av arkivmaterialet etter ulykken på Alexander L. Kielland-plattformen i 1980, som krevde 123 menneskeliv. Det er stor etterspørsel etter dette arkivmaterialet fra forskere, journalister, pårørende og privatpersoner. Samtidig er det et komplekst materiale som det er svært tidkrevende å finne frem i, både fordi det er omfattende og fordi det består av mange ulike arkiver. Derfor var arkivmateriale fra Kielland-ulykken noe av det første som ble inkludert i fritekstsøket til Digitalarkivet. Til sammen er det over 150 000 dokument sider om Kielland-ulykken tilgjengelig på Digitalarkivet.

I fritekstsøket på Digitalarkivet har brukerne fått en mye raskere og enklere inngang til arkivmaterialet fra Kielland-ulykken. Nå kan brukeren søke direkte på ord eller navn i dokumentene på tvers av arkiv, for å få presentert en liste over relevante treff. Søkefunksjonen gir en raskere oversikt over innholdet i arkivmaterialet og i hvilke arkiv informasjonen finnes. Der det kunne ta flere timer å finne informasjon ved å bla igjennom arkivene manuelt, tar det nå sekunder. Norsk oljemuseum kaller fritekstsøket på Digitalarkivet for «et paradigmeskifte innen forskningen på Kielland-ulykken».

Bildet viser deler av den havarerte plattformen Alexander Kielland etter snuing. Ulykken skjedde 27. mars 1980, og snuingen foregikk i september 1983. Fotograf Harry Nor-Hansen hadde oppdraget med å fotodokumentere plattformen etter snuoperasjonen på oppdrag fra det franske verftet CFEM.
Arkivreferanse: SAST/A-102651/U/L0006. Foto: Harry Nor-Hansen.

Nye beskrivelser av digitale arkiver

En viktig del av Arkivverkets oppdrag er å forvalte kunnskapen om arkiv. Dette inkluderer hvor arkivene kommer fra, hva de inneholder og hvem som har skapt dem. Dette, og en rekke andre opplysninger om arkivet, såkalte metadata, tas vare på, forvaltes og sørger for at det er mulig å finne frem til arkivene og innholdet i dem. Metadataene sammenstilles i en katalog. Dagens kataloger og metadatastrukturer er utviklet for papirarkiver, mens arkiver som skapes i dag er digitale. Da må vi tenke nytt. Dette krever nye strukturer og ny utvikling, men gir også en rekke nye muligheter for å finne frem i arkiver, forbedre prosesser og bruke ny teknologi som for eksempel kunstig intelligens.

Arkivverket jobber med et prosjekt om metadata og katalog, som vil forenkle gjenfinningsprosesser for Arkivverkets brukere, både de som skaper arkivene og de som skal bruke dem.

I 2022 har Arkivverket jobbet med nye metadatastrukturer for digitale arkiv, og tilrettelegging for gjenbruk på tvers av Arkivverkets prosesser. Vi har også satt i gang arbeid med en minimumsløsning av katalog og katalogtjenester, slik at det er lettere å finne frem, søke i og oppdage arkiv.

Arkivverkets medlemskap i SKATE

I 2022 har topplederorganet Skate (Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltningen) særlig hatt fokus på finansieringen av digitale fellesløsninger og deling av data. Arkivverket har i dette arbeidet bidratt til å utarbeide råd til kommunal- og distriktsministeren og Digitaliseringsdirektoratet. Riksarkivaren er mot slutten av året blitt medlem i styringsgruppen som skal utforme tiltaks- og gjennomføringsplan for forvaltning av nasjonale grunndata.

Skate skal konsentrere seg om fire nye tiltak i årene som kommer, for å følge opp regjeringens digitaliseringsstrategi. Arkivverket har vært særlig opptatt av tiltaket Sporing i data og informasjon. Tiltaket skal bidra til åpenhet og sporbarhet i sammenhengende tjenester, blant annet hvordan det offentlige dokumenterer og arkiverer i livshendelser og tjenester som leveres på tvers av virksomheter og forvaltningsnivåer. Løsninger som utvikles i denne sammenhengen, vil ha en vekselvirkning opp mot Digitalarkivet.

Forskningsaktiviteter

I 2022 deltok Arkivverket på tre søknader for prosjektmidler knyttet til forskningsinfrastruktur, i samarbeid med eksterne forskningsmiljøer. Målet er å styrke Arkivverkets eget tilbud for forskere, videreutvikle teknologier som tilrettelegger for forskning, og gjøre nasjonale og internasjonale miljøer kjent med våre data.

I tillegg ble to av Arkivverkets pågående prosjekter utvidet i 2022. Samarbeidet med Forsvaret om digitalisering av sesjonsdata har fått tilskudd til metodeutvikling for å ta i bruk kunstig intelligens. Prosjektet «Historiske registre» (tidl. Historisk befolkningsregister) har også blitt utvidet med støtte fra Norges forskningsråd for perioden 2022-2028. Prosjektets hovedmål er å utvide det digitale, norske personregistret tilbake i tid til 1801, og etablere det som en infrastruktur for forskning. Denne infrastrukturen skal kunne gi demografisk og annen befolkningsrelatert kontekst til studier innenfor medisin, helse, genetikk, økonomi, utdanning, samfunnsstudier, mobilitet og historie. Arkivverket eier dataene som infrastrukturen er bygget på, og skal forvalte og tilby den til forskere etter prosjektperioden.

Internasjonal aktivitet

Etter flere år med pandemi, var det endelig tid for å treffe våre internasjonale samarbeidspartnere.

Nordiske arkivdager gikk av stabelen i Stockholm fra 31. august – 2. september med 500 deltakere. Arkivdagene arrangeres i fellesskap av de nordiske riksarkivene, og er en viktig arena for det nordiske arkivsamarbeidet. Arkivverket er vertskap neste gang, i september 2025.

Dronning Silvia og kronprinsesse Victoria av Sverige sammen med riksarkivarene fra Sverige og Norge

Foto: Jenny Odell, Svenske Riksarkivet

Arkivverket har vært vertskap for et møte i European Archives Group (EAG), EUs rådgivende organ i arkivspørsmål. Der deltar alle nasjonalarkivarene i EU-, EØS-landene og Sveits. I møtet ble blant annet nasjonalarkivenes samfunnsrolle diskutert. EAG har opprettet en arbeidsgruppe som skal utvikle "Archiving by Design" som europeisk konsept. Konseptet har mange likehetstrekk med innebygd arkivering. Målet med arbeidet er å utvikle kunnskap om utfordringene for arkivfeltet når samfunnet digitaliseres, og anbefalinger til beste praksis som kan brukes på tvers av europeiske land. Norge leder arbeidsgruppen og arbeidet gir Arkivverket ny og relevant kunnskap.

I 2022 var Arkivverket også vertskap for det faste samarbeidsmøtet mellom de nordiske riksarkivarene. Tema for møtet var tettere nordiske samarbeid på utvalgte områder. Riksarkivarene besøkte også Norsk Helsearkiv på Tynset.

III.5 Overordnet mål

5: Sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter

Vurdering av måloppnåelse i 2022

I 2022 digitaliserte Norsk Helsearkiv 37 millioner journalsider, noe som tilsvarer nærmere 400 000 journaler, og 100 000 skannede sider daglig. Disse er digitalt langtidsbevart og innlemmet i Helsearkivregisteret, som nå har mer enn 800 000 journaler digitalt tilgjengelig for forskere og pårørende. Det gir lettere tilgang til arkivmateriale, samtidig som nye helsedata blir tilgjengelig for forskere. Med OCR-lesning blir tekst maskinlesbar, og det blir mulig å anvende ny teknologi for bruk av dataene for forskning.

Mellomlageret til Helsearkivet er fullt, noe som innebærer at vi har tilstrekkelig materiale for løpende produksjon i 2023. Særoppdrag, der Norsk helsearkiv påtar seg oppgaver for helseforetak mot inndekning av egne utgifter, vil fortsette å være et viktig tiltak for å sikre nok materiale til produksjonen.

Tabell 15

Leveranser på overordnet mål 5 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 11		Effektiv og konkurransedyktig produksjon		
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
11.1 Antall digitaliserte sider med fysisk pasientarkivmateriale	36 millioner sider	●	Norsk helsearkiv digitaliserte 37,1 millioner sider med fysisk pasientarkivmateriale	Videreført justert mål 12.1 og 12.2
Delmål 12		Veilede og inngå avtaler og holde mellomlageret fullt		
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
12.1 Løpende produksjon	Arbeide for å til enhver tid ha et tilnærmet fullt mellomlager med arkivmateriale	●	Mellomlageret er fullt, og vi har materiale for produksjonen neste år	Ikke videreført

Fra eldre pasientarkiver til nye helsedata

Regjeringen vil legge til rette for bedre bruk av helsedata i helseforskningen. Norge har store mengder helsedata med god kvalitet, som vi må utnytte bedre. Regjeringen vil styrke grunnlaget for kunnskapsbaserte helse- og omsorgstjenester og stimulere til innovasjon og næringsutvikling.

Norsk helsearkiv utvikler og forvalter Helsearkivregisteret. Vi mottar, skanner, legger til meta-data, og OCR-leser det fysiske pasientarkivmaterialet slik at det blir lettere søkbart. Det gjør at tidligere utilgjengelige pasientarkiver blir verdifulle helsedata for forskning. Ingen andre land i verden samler sine pasientarkiver fra avdøde personer fra spesialisthelsetjenesten på nasjonalt nivå, og de dataene som skapes gjennom digitaliseringen er derfor helt unike.

Norsk helsearkiv har samarbeidet med NTNU, Tynset studie- og høyskolesenter og Direktoratet for e-helse om et nytt kurstilbud på Tynset innen analyse av helsedata. Det er et etterspurt videreutdanningstilbud innen et fagområde i sterk vekst, og gir en spesialisert kompetanseheving for fagmiljøet på Tynset. Det er et viktig tiltak for å legge bedre til rette for bruk av helsedata i forskning og utvikling.

I 2022 har Norsk helsearkiv mottatt de første testuttrekkene fra Helse Nord og det elektroniske journalsystemet DIPS. Uttrekk fra de elektroniske systemene skal komplettere Helsearkivregisteret, slik at det i framtida inneholder både fysiske og elektronisk skapte journaler fra avdøde pasienter. Vi forventer å motta første fullverdige uttrekk fra Helse Nord i 2023.

Pasientens rett til egen journal fra virksomheter som opphører

I 2021 ble det etablert en ny nasjonal ordning for avlevering og oppbevaring av pasientjournaler ved overdragelse og opphør av virksomhet. Helsedirektoratet er dataansvarlig, og behandler søknader om utlevering av journaler. Norsk helsearkiv er depot og databehandler, og står for den praktiske gjennomføringen av ordningen. I 2022 har vi mottatt 30 pasientarkiver fra virksomheter som er avviklet eller har mistet autorisasjonen. Vi har utlevert fire pasientjournaler fra disse.

III.6 Overordnet mål

6: Fremme medisinsk og helsefaglig forskning

Vurdering av måloppnåelse i 2022

Norsk helsearkiv har utlevert data til flere store nasjonale forskningsprosjekter som benytter data fra ulike kilder. Det betyr at Norsk helsearkiv er godt i gang med å utlevere nye helsedata for helsefaglig forskning basert på gamle pasientarkiver. Norsk helsearkiv mottok i 2022 108 innsynsforespørsler fra pårørende, hvorav 22 fikk innvilget sin søknad. Dette er en økning på nesten 70 prosent fra året før. Seks forskere/forskningsprosjekter søkte om utlevering av data, og alle seks fikk sin søknad innvilget. Dette er samme antall som i 2021. Målsettingen på sikt er å få flere slike søknader. Helsearkivet jobber systematisk med å gjøre Helsearkivregisteret kjent i forskningsmiljøene. I 2022 har data fra Helsearkivregisteret blitt brukt til forskning på blant annet hodgkins lymfom og eldre, dødsfall av og med tuberkulose, og amyloidose i nyrer (diagnostikk og epidemiologi).

Tabell 16

Leveranser på overordnet mål 6 i tildelingsbrev for 2022

Delmål 13				
Tilgjengeliggjøre relevante data for forskere				
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
13.1 Utlevering i henhold til gjeldende lov- og forskriftskrav	Ha forsvarlige rutiner og systemer for utlevering av helseopplysninger, og føre oversikt over foretatte utleveringer	●	Utleveringer skjer i henhold til helsearkivforskriften. Det ble innvilget utlevering til seks forskere/forskningsprosjekter i 2022	Videreført og justert som 14.2
13.2 Fulldigitale tjenester	Etablert tjenester for søknads- og saksbehandling via helsedata.no og Helsedataservice.	●	Helsearkivregisteret er tilgjengelig på helsedata.no, felles søknads- og saksbehandlingsløsning med Helsedataservice er etablert	Videreført og justert som 14.2
13.3 Synliggjøring av helsearkivregisteret som et nytt, nasjonalt helseregister	Gjennomført informasjonsaktiviteter mot aktuelle forsker- og brukermiljøer	●	Aktivitet på ulike konferanser, gjennomført informasjonsmøter med universitets- og forskningsmiljøer, og publisert artikler i relevante tidsskrift	Videreført 14.3
Delmål 14				
Ledende innen langtidsbevaring av helsedata				
Styringsparameter	Ambisjon for 2022	Resultat/ vurdering	Kommentar	Tildelingsbrev for 2023
14.1 Forsvarlig digital langtidsbevaring	Ha en forsvarlig langtidsbevaring av pasientarkivene i tråd med faglige standarder, samt foreta nødvendige kvalitetskontroller	●	Prosesser og systemer for digital langtidsbevaring følger internasjonale standarder (OAIS). Før overføring til digitalt langtidslager gjennomføres en rekke kvalitetskontroller	Videreført 14.1
14.2 Mottak og bevaring	Motta og bevare både digitalt skapt og digitalisert fysisk pasientmateriale, og innlemme dette i Helsearkivregisteret	●	Mottatt nær 300 000 journaler i 2022, som tilsvarer nærmere 3300 hyllemetere. Norsk helsearkiv har foreløpig ikke mottatt digitalt skapt materiale	Videreført 13.1

En del av et datafelleskap for forskere

Regjeringen har et mål om raskere og enklere tilgang til helsedata. Helsedataservice ble etablert i 2020, og utvikles som en nasjonal tjeneste for enklere tilgang til data fra helseregistre. Norsk helsearkiv v/ Helsearkivregisteret deltar i dette samarbeidet, sammen med andre registerforvaltere. Som en del av dette samarbeidet har vi i 2022 tatt i bruk felles søknads- og saksbehandlingssystem (Pega) slik at tilgangen for forskere skal bli enklest og raskest mulig. I 2023 forventer vi at Helsedataservice også får vedtaksmyndighet for utlevering fra helsearkivregisteret. Dette styrker Helsearkivregisteret som supplerende datakilde, og gjør det nye helseregisteret mer kjent i helsefaglige forskningsmiljøer. Ved å utlevere pasienters fullstendige sykehistorie, tilbyr Helsearkivregisteret nye data sammenlignet med andre helse- og kvalitetsregistre. Blant annet er tilgang til historiske helsedata en kilde til ny kunnskap for forskere.

Verdien av ustrukturert journalinformasjon

Norsk helsearkiv har ved utgangen av 2022 innlemmet nærmere 785 000 journaler i Helsearkivregisteret. Dette utgjør over 120 terrabyte (TB) med helsedata. Registeret inneholder både strukturerte data og store mengder ustrukturert journalinformasjon, noe som gjør at Helsearkivregisteret er på vei til å bli det største helseregisteret i Norge målt i datavolum.

Ustrukturerte data får stadig større verdi i verden. I 2022 har vi gjennom et innovasjonspartnerskap med Anzyz Technologies vist hvordan kunstig intelligens og språk algoritmer kan hjelpe oss med å analysere den enorme mengden med ustrukturert fritekst i pasientjournaler. På den måten blir gamle pasientjournaler verdifulle igjen, for forskning og utvikling.

Kunstig intelligens for automatisk sikring av taushetsbelagt informasjon

Norsk helsearkiv er samarbeidspartner i et forskningsprosjekt kalt Cleanup, som er ledet av Norsk regnesentral og finansiert av Forskningsrådet. Formålet er å se på teknikker basert på kunstig intelligens som aidentifiserer sensitiv informasjon på en automatisert måte. Å aidentifisere sensitiv informasjon, innebærer at for eksempel navn og fødselsnummer i en journal erstattes med kode. Arbeidet skjer i samarbeid med Arkivverkets fagmiljø for kunstig intelligens, som også utvikler teknikker for å aidentifisere sensitiv informasjon i arkivmateriale.

Utlevering av data skjer basert på søknad, og all behandling av informasjonen i Helsearkivregisteret krever unntak fra taushetsplikten, jf. Helsepersonelloven § 21. Videre har Norsk helsearkiv etablert internkontroll, digital langtidsbevaring og en infrastruktur for sikkerhet som gir en forsvarlig lagring av pasientarkivene.

Del IV

Styring og kontroll av virksomheten

NW

Del IV Styring og kontroll av virksomheten

Arkivverkets samfunnsoppdrag og hovedmål gis i statsbudsjettet og tildelingsbrevet, og ligger til grunn for virksomhetsstrategien. Områdene gjør sine prioriteringer, både rundt driftsaktiviteter og utviklingsoppgaver. Viktige avgjørelser løftes opp til i toppledergruppen. Målinger og rapporteringer fra driftsaktivitetene samles i Arkivverkets databank, mens utviklingsaktivitetene har sin egen oppfølging gjennom porteføljeforvaltningen. Her tas det i bruk vanlige prosjektstyrings- og porteføljestyringsverktøy. Som prosjektmodell ligger Prosjektveiviseren til grunn som et utgangspunkt. Risikovurdering og status for tiltakene presenteres jevnlig for toppledergruppen.

Datamengden i samfunnet øker eksplosivt og vi i Arkivverket må derfor løse oppgavene våre på nye måter. Derfor er vi opptatt av å jobbe mer smidig enn det som har vært vanlig innenfor tradisjonell prosjektmetodikk og alminnelig oppgaveløsning. Å være smidig, betyr å teste ut løsninger underveis og justere etter tilbakemeldinger. Det handler om at vi som organisasjon, team og individer skal ha en kultur der vi er utforskende, åpne, nysgjerrige og tilpasningsdyktige i en verden preget av usikkerhet og høy endringstakt. Å ha et smidig tankesett handler for oss mye om mot. Mot til å prøve og feile, og mot til dele. Mot til å utforske det nye og mot til å utfordre det bestående.

IV.1 Internkontroll

Arkivverkets internkontroll på relevante områder vurderes å være tilstrekkelig.

Interne rutiner og struktur for løpende budsjettmessig oversikt og økonomisk styring gjennom året har vært viktig. Det gjorde at Arkivverket håndterte uforutsette utgiftsøkninger knyttet til økt strømpris og høy prisvekst i 2022. Tiltak ble iverksatt for å sørge for god økonomistyring i henhold til bevilgningen.

IV.2 Revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

Det er ingen utestående oppfølgingspunkter på merknader i tidligere års revisjonsberetninger fra Riksrevisjonen.

IV.3 Arbeidsmiljø, sykefravær og ledelse

Stor konkurranse om kompetansen i arbeidsmarkedet gjør at det har blitt enda viktigere å beholde talenter i organisasjonen. Arkivverket har derfor hatt fokus på forbedringsarbeid innen feltene kompetanseutvikling og introduksjon (onboarding) av både nyansatte og ansatte som kommer tilbake etter lengre permisjoner. Effekten av dette arbeidet vil vi først se i 2023. Stillingsstruktur og stillingstitler er tilpasset utviklingen i arbeidslivet ellers, og er bygd opp slik at den kan ivareta hensyn til både karriereutvikling og fagkompetanse.

I 2022 gjennomførte vi en medarbeiderundersøkelse i samarbeid med bedriftshelsetjenesten Agil Helse. Undersøkelsen viste gode resultater på områdene jobbtilfredshet, arbeidsmiljø og sosial støtte, og bidro til fornyet oppmerksomhet rundt rutiner og gjeldende systemer for varsling og avviksregistrering. Arkivverket arbeider smidig, teambasert og tverrfaglig, mens undersøkelsen var lagt opp til å følge linjestrutturen i organisasjonen. Dermed fanget den ikke godt nok opp hvordan arbeidsmiljøet faktisk er i teamene, der mange ansatte bruker mesteparten av arbeidstiden sin. Arkivverket vil fremover tenke annerledes om hvordan vi kan gjennomføre undersøkelser som måler arbeidsmiljøet i virksomheten på en mer treffsikker måte.

Sykefravær, livsfasepolitikk og tilrettelegging

Under pandemien (2020 –2021) har Arkivverket hatt et fravær på nivå med landsgjennomsnittet. I 2022 ser vi at det legemeldte fraværet, både korttids- og langtidsfravær, er lavere enn i staten for øvrig.

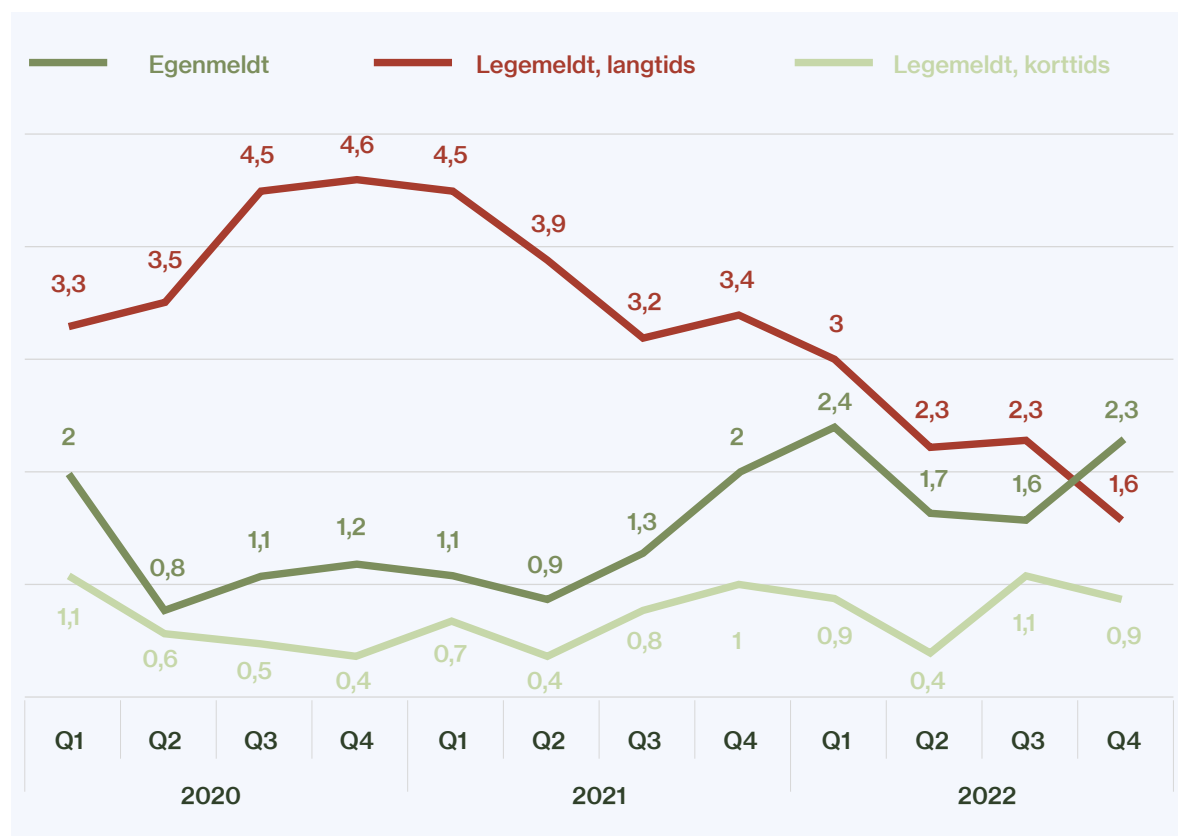
Arkivverket skal ha en personalpolitikk med et helhetlig og livsfaseorientert perspektiv. Dette innebærer at det tas hensyn til at den enkeltes arbeidssituasjon påvirkes av livssituasjonen, og at det dermed kan eksistere ulike behov ut fra hvor man befinner seg i yrkeskarrieren. Arkivverkets livsfasepolitikk skal gi rom for individuelle tilpasninger gjennom hele yrkeslivet, samtidig som det sikres at etatens ressursutnyttelse og oppgaveløsning er best mulig.

Den nye normale arbeidssituasjonen fra 2022, innebar en forventning fra ansatte om fleksibilitet i arbeidssted og –tid. Dette stiller nye krav til ledelse. Arkivverkets toppledelse etablerte derfor prinsipper for fleksibelt arbeidssted. Prinsippene gir ledere grunnlag for dialog med medarbeidere om hvilken grad av fleksibilitet den enkeltes arbeidsoppgaver gir rom for. Det

Sykefraværsutviklingen 2020 - 2022

Figur 4

Sykefraværsutviklingen
2020 - 2022

er oppgavene som bestemmer om arbeidet kan utføres på andre steder enn kontorarbeidsplassen. Dette kan ha betydning for sykefraværet, men også for opplevelsen av kontroll over eget arbeid og arbeidssituasjon.

Arkivverket har hatt mulighet til å tilby praksisplasser i regi av Nav til personer utenfor organisasjonen i 2022, ettersom vi i år har hatt en normal drift med mulighet for å være til stede på arbeidsplassen.

Likestilling og mangfold i Arkivverket

Arkivverket har en relativt jevn kjønnsbalanse innenfor alle typer stillinger. Andelen faktisk deltid er svært lav og knyttet til ansatte med helserelatert behov for deltid, eller som av andre personlige grunner ønsker deltid.

Tabell 17

Kjønnsbalanse og kjønnsforskjeller i deltid, midlertidighet og foreldrepermisjon for 2022

Kjønnsbalanse		Midlertidig ansatte		Foreldrepermisjon		Faktisk deltid	
Antall kvinner og menn		Antall og/eller prosentandel av kvinner som jobber midlertidig og prosentandel av menn som jobber midlertidig		Gjennomsnitt antall uker og/eller antall		Antall og/eller prosentandel av kvinner som jobber deltid og prosentandel av menn som jobber deltid	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
174	160	1,2%	1,2%	24,4	11,2	2,1%	1,2%

Tabell 18

Lønnsforskjeller og kjønnsfordeling på ulike nivåer/grupper

	Kjønnsbalanse %		Gjennomsnittslønn (i tusen kr)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Alle stillinger	52	48	636	672
Lederstillinger	48	52	1 045	1 018
Øvrige stillinger	52	48	606	642

Oversikten over gjennomsnittslønn for kvinner og menn viser at kvinnelige ledere i snitt har en høyere lønn enn sine mannlige kollegaer, mens det for øvrige stillinger er motsatt. Kartlegging av lønnsnivå og mulige kjønnsrelaterte forskjeller skjer i forbindelse med de lokale lønnsforhandlingene. Ansatte involveres i dette arbeidet gjennom at arbeidsgiver i samarbeid med de tillitsvalgte utarbeider statistikker og gjennomgår disse som en del av forberedelsene til lokale lønnsforhandlinger.

Aktiviteter og fokusområder for likestilling og mangfold

Arkivverket har et bevisst forhold til mangfolds- og likestillingsarbeidet. Vi jobber aktivt for å sikre at interne prosesser og rutiner ivaretar et mangfoldig og likestilt arbeidsmiljø. I Arkivverket er andelen kvinner og menn godt balansert, selv om det kan være ulik fordeling innenfor avdelinger og fagområder. Både ved rekruttering, interne utviklingsprosesser og opprykk, vektlegges kompetansen til kandidatene. Utsiktede lønnsforskjeller analyseres årlig i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger. Det er ikke avdekket utsiktede forskjeller med utgangspunkt i kjønn.

Arkivverkets livsfasepolitikk skal gi rom for individuelle tilpasninger gjennom hele yrkeslivet. Vi er bevisst på at ulike behov i ulike deler av livet ikke skal være avgjørende for hvordan

medarbeiderne våre deltar og får muligheter på arbeidsplassen. Fokuset på individuelle tilpasninger dreier seg i hovedsak om jobbtilpasning, arbeidstid, arbeidssted, kompetanseutvikling og permisjonsordninger. Dette ivaretas av lederne i Arkivverket gjennom årlige utviklingssamtaler med den enkelte medarbeideren. Hensikten med vår livsfasepolitikk er å skape et arbeidsmiljø der det tas hensyn til individuelle behov, slik at medarbeiderne får en god arbeidssituasjon.

I 2022 gjennomførte Arkivverket 59 rekrutteringsprosesser, med en total søkermasse på 920 (483 menn og 431 kvinner). Av disse ble 21 prosent av søkermassen vurdert som kvalifisert. 48 søkere oppga hull i CV'en, nedsatte funksjonsevner og/eller innvandrerbakgrunn. 56 prosent av disse ble vurdert som kvalifisert, og tre av de som ble tilsatt oppga innvandrerbakgrunn. Det ble besatt 54 stillinger hvorav 44 prosent var menn og 56 prosent var kvinner.

Gjennom våre rekrutteringsprosesser ønsker vi å tiltrekke oss de rette talentene og en søkermasse som gjenspeiler samfunnet. Det betyr at vi har bevissthet rundt bilder og tekst i annonser, både med hensyn til alder, etnisitet og kjønn. God opplæring og bistand fra HR-avdelingen i rekrutteringsprosessene skal bidra til å unngå skjevheter i rekrutteringsprosessene. Tallene fra rekrutteringssystemet viser at vi har en mangfoldig søkermasse.

Arkivverket jobber for mangfold og inkludering, og for at befolkningens mangfold skal gjenspeiles i arkivene.

Arkivverket ivaretar sårbare grupper, gjennom å tilrettelegge veiledningen vår helt ned til en-til-en veiledning. Vi gir tilgang til dokumentasjon om rettigheter og saksforløp i arkivene vi har mottatt. Digitaliseringsarbeidet retter seg mot brukergrupper over hele landet, og gjør det mulig å få tilgang til informasjon uavhengig av hvor man befinner seg. Når vi legger til rette for en smidigere saksbehandling for forvaltningen gjennom Digitalarkivet, vil dette også føre til at alle brukergrupper i landet kan betjenes på en raskere og mer hensiktsmessig måte.

2022 var Skeivt kulturår, og Arkivverket var en tydelig bidragsyter i markeringen. Skeivt kulturår markerte blant annet at det er 50 år siden § 213 i straffeloven ble opphevet. Arkivene er en viktig kilde til å opplyse om deler av historien som er underkommunisert, slik at ettertiden kan lære. Slike opplysninger finner vi gjerne i private arkiver også. Derfor er det viktig å jobbe for å få til en helhetlig samfunnsdokumentasjon, hvor privatarkiv er viktig for å utfylle dokumentasjon vi finner i offentlige arkiver. I 2020 laget Arkivverket en bevaringsplan for private arkiver, for å drive målrettet innsamling av denne typen dokumentasjon. Bevaringsplanen har mange områder som det er viktig å få dokumentert, blant annet knyttet til mangfold, inkludering, tro og livssyn.

Det samiske samfunnet har et særskilt behov for å dokumentere sitt opphav. I 2022 har Samisk arkiv arbeidet med å få på plass en samisk bevaringsplan for innsamling av arkiv som synliggjør

Verdifullt samarbeid med Slekt og Data

Arkivverket har et samarbeid med foreningen Slekt og Data. Som en del av det gjensidige samarbeidet bidrar Slekt og Data med månedlige veiledningstjenester i Arkivverkets lokaler over hele landet. Veiledningen er spesielt rettet mot personer som er interessert i slektsforskning og eiendomsdata. Dette er veiledning som Arkivverket ikke har anledning til å prioritere i stor grad i det daglige. Tilbudet er svært populært hos brukere som er opptatt av slektsforskning. Mange av disse er seniorinnbyggere som trenger ekstra veiledning for å finne frem til informasjon på internett.

samisk kultur, språk og historie. På dette området er det viktig å utfylle offentlige arkiv med privat samisk dokumentasjon, men også å finne den samiske stemmen og nye digitale stier i de offentlige arkivene.

Forskriftsarbeidet til ny arkivlov vil bli en sentral oppgave for Arkivverket i 2023 og mange i Arkivverket vil være involvert. I utformingen av forskriften tar Arkivverket hensyn til at den skal være oversiktlig, brukervennlig og praktisk anvendbar for alle som skal lese og bruke forskriften.

IV.4 Rekrutterings- og kompetansearbeid

Rekruttering

Arkivverket står overfor de samme utfordringer som mange andre statlige og private virksomheter, når det gjelder å tiltrekke oss spesialister og teknologer. Vi gjør en kontinuerlig innsats for å fremme Arkivverket som en spennende arbeidsplass, og for å øke synligheten i ulike medier slik at de rette talentene finner veien til oss.

Vi erfarer at de som søker seg til Arkivverket engasjeres av samfunnsoppdraget vårt. Faglige utfordringer som håndtering av store datamengder og ny teknologi, kombinert med nye arbeidsformer, bidrar til å gjøre Arkivverket til en spennende arbeidsplass. Det er en stor etterspørsel i arbeidsmarkedet etter teknologi- og utviklingskompetanse. Mange av våre medarbeidere utvikler kompetanse og erfaring som også er attraktiv for andre virksomheter. Det bidrar til at vi nå har større turnover enn tidligere år. Dette forsterker behovet for at virksomheten arbeider med kompetanseutvikling og andre tiltak som gjør at vi oppleves som en attraktiv arbeidsplass også for potensielle nye medarbeidere. Turnover og stor konkurranse i arbeidsmarkedet etter teknologer og den spisskompetansen Arkivverket søker etter, gjør at vi likevel ikke har klart å bemanne opp til ønsket nivå innenfor disse kompetanseområdene.

Strategisk kompetansearbeid

Arkivverket arbeider systematisk med strategisk kompetanseutvikling. Ledere er ansvarlige for dialog med den enkelte medarbeider om hva hen trenger av kompetansepåfyll. Virksomheten har definert noen strategiske satsingsområder. I 2022 hadde vi følgende mål for strategisk kompetanseutvikling:

- øke tverrfaglig samarbeid i oppgaveløsningen, slik at det bidrar til felles måloppnåelse
- fremme medarbeidernes ønske, vilje og evne til tverrfaglig samarbeid

For å nå disse målene ble det definert tre fokusområder, kurs i designdrevet innovasjon, hospiteringssprinter, og lengre sprinter på viktige utviklingsområder med bruk av designdrevet innovasjon. I en sprint jobber man intensivt i et tverrfaglig team, som kan belyse viktige sider av en problemstilling.

En tredjedel av Arkivverkets ansatte har deltatt på kurs i designdrevet innovasjon. Målet med kurset har vært å gi medarbeidere grunnleggende kunnskaper om designdrevet innovasjon, og om hvordan Arkivverket kan drive brukerrettet utviklingsarbeid. En effekt av opplæringen er at Arkivverket har etablert en egen kompetansepool, hvor medarbeidere både deler kunnskap og erfaringer, i tillegg til å kurse andre kolleger i virksomheten. Tiltaket vil videreføres i 2023, men i en mindre skala.

Arkivverkets ansatte
kurser hverandre i
designdrevet innovasjon

Foto: Sverre Chr. Jarild

I 2022 har vi testet ut hvordan intern hospitering kan fungere som kompetanseheving og erfaringsdeling. Det ble brukt en metode der en tverrfaglig sammensatt gruppe gikk igjennom to ulike arbeidsprosesser fra begynnelse til slutt, for å forstå oppgavene bedre i fellesskap. Eierne av prosessen, og deltakerne, opplevde at metoden ga verdifull innsikt og forståelse om arbeidsprosessen og de ulike behovene i organisasjonen og forvaltningen. Effekten av hospiterings-sprinter har vært bedre forståelse for verdikjeden til et arkiv og forbedret samarbeid på tvers. Tiltaket videreføres i 2023.

IV. 5 Sikkerhet og beredskap

Arkivverkets sikkerhets- og beredskapsarbeid skal beskytte våre viktigste verdier – digitalt og analogt arkivmateriale, og menneskers liv og helse. Det er viktig for Arkivverket å jobbe systematisk med sikkerhet og beredskap, for å opprettholde tilliten og omdømmet til virksomheten. I 2022 har vi blant annet jobbet med Nasjonal sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper for sikkerhet, både innen IKT og fysisk sikkerhet. Gjennom dette arbeidet har vi kartlagt status for prioriterte kategorier innen de to områdene. Resultatet har bidratt til å sette retning for sikkerhetsarbeidet. Arkivverket gjennomfører fortløpende risikovurderinger før etablering av eller endringer i prosesser og systemer. Personvern blir behandlet som en integrert del av informasjonssikkerhetsarbeidet.

Vi har gjennomført øvelser for å teste ny beredskapsplan for kriseledelse og krisekommunikasjon, samt hendelseshåndtering på IKT-området. Når vi oppdager avvik blir de rapportert i vårt nye system, og blir systematisk fulgt opp og brukt til læring og forbedring.

IV. 6 Klima og miljø

Arkivverket har gjennom flere år jobbet med energieffektivisering. På grunn av økte strømpriser ble dette arbeidet intensivert i 2022. Det er Statsbygg, som huseier, som har mulighet til å beslutte de fleste tiltak innenfor energieffektivisering i våre bygg. Det innebærer at det eneste Arkivverket kan gjøre er å redusere mengden strøm vi bruker. Felles tiltak for alle våre lokasjoner er nedjustering av driftstider på ventilasjonsanlegg, og nedjustering av kjerntemperaturen i lokalene. I tillegg samarbeider vi med gårdeiere om andre tiltak på både kort og mellomlang sikt for å spare energi. På lokasjoner hvor vi ikke er de eneste leietakerne, har vi tatt

initiativ overfor de andre leietakerne om felles tiltak og dugnad for å redusere energiforbruket. Vi ser at tiltakene har gitt effekt på slutten av 2022. For 2023 har vi satt som mål å redusere energiforbruket med 10 prosent eller ca. 700 000 kwt. sammenlignet med 2022. Vi vil fortsette med de samme tiltakene, og identifisere nye mulige tiltak.

Det har også en miljøgevinst at vi jobber med arealeffektivisering og leier ut arealer og magasinplass som vi ikke selv har bruk for, etter hvert som Arkivverkets arealbehov endrer seg. Resultatet blir bedre bruk og utnyttelse av eksisterende bygg, samtidig som det kan bidra til et redusert behov for nybygg for fremleietakerne.

Omfanget av digitale møter er en utbredt og etablert praksis i Arkivverket, som har 11 arbeidssteder over hele landet. Selv om reiseaktiviteten har økt i noe i 2022, er den lavere enn den ellers ville ha vært uten utbredelsen av digitale møter.

IV.7 Arkivutviklingsmidlene 2022

Forvaltning av spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet

I 2022 fordelte Kultur- og likestillingsdepartementet 12,3 millioner kroner av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping for 2021 til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet. Arkivverket har i oppdrag å forvalte midlene. Prosjekt- og utviklingsmidlene ble lyst ut 30. juni med søknadsfrist 1. oktober.

I henhold til retningslinjer fra Kultur- og likestillingsdepartementet skulle tilskudd gis til enkeltprosjekter, landsomfattende eller regionale samarbeidstiltak og utvikling av fellesløsninger. Deler av tilskuddsrammen skulle disponeres til planmessig arbeid med å sikre at privatarkiver fra alle landets regioner og fra viktige samfunnssektorer ble bevart, gjort tilgjengelig og formidlet.

Innenfor denne rammen prioriterte Arkivverket i 2022 aktiviteter som var knyttet til digitalt materiale og digital tilgjengeliggjøring. Tilskudd ble bevilget til aktiviteter som:

- bidro til mer effektiv formidling og forskning,
- fremmet samarbeid og helhet,
- var nytenkende, eller tok i bruk ny teknologi.

Arbeidet var organisert i to programområder: videreutvikling av privatarkivfeltet og innovasjon i offentlig sektor. Innen søknadsfristen kom det inn 67 søknader med total søknadssum på 32,6 millioner kroner. 8,8 millioner kroner ble tildelt 25 ulike tiltak knyttet til videreutvikling av privatarkivfeltet. 3,5 millioner ble fordelt på 6 ulike tiltak knyttet til innovasjon i offentlig sektor. Oversikt over søkere og tildelinger ble tilgjengeliggjort på Arkivverkets nettsider 14. desember, og er gjengitt i vedlegg 1, Søkere og tildelinger til prosjekt- og utviklingsmidler til arkiv 2022.

Arbeidsgruppe for program for arkivutviklingsmidler 2023-2026

Fagområdet for dokumentasjon og arkiv har behov for innovasjon og modernisering. Arkivverket ser et behov for nye tilnærminger, forbedret metodikk og løsninger som ivaretar arkivfaglige hensyn. Dette behovet er stort og presserende. Arkivverket ønsker å stimulere til mer innovasjon i sektoren gjennom programmet for prosjekt- og arkivutviklingsmidler. Innsatsområdene og kriteriene for midlene har siden 2015 blitt stadig mer spisset for å tiltrekke seg flere innovative tiltak og utviklingsprosjekter. Erfaringen viser imidlertid at det ikke har blitt søkt om støtte til denne typen tiltak i like stor grad som ønsket.

Arkivverket etablerte en arbeidsgruppe i 2022 for å se på ordningen. Denne besto av representanter fra Arkivforbundet, Norsk Arkivråd, KS, Strategisk råd for privatarkiv og

Arkivverket. Gruppens mandat var å:

- identifisere de mest prekære utfordringene i sektoren,
- komme med forslag til et nytt program for prosjekt- og arkivutviklingsmidlene for de neste 3 årene,
- vurdere målgruppen for midlene,
- og vurdere behovene for fremtidig finansiering.

Arbeidsgruppen leverte sin innstilling i desember 2022 og Arkivverket skal følge opp resultatene fra rapporten i løpet av 2023.

IV.8 Fellesføringer

Konsulentbruk

I henhold til regjeringens fellesføring for 2022, har Arkivverket redusert konsulentbruken. Regnskap for 2022 viser utgifter til konsulenttjenester (konto 670-673) på 33,1 mill. Det er en nedgang på 5,4 prosent. Andel utgifter til konsulenttjenester av total utbetaling til lønn, er redusert fra 14,4 prosent til 13,2 prosent.

Arkivverket ønsker å bruke mest mulig av våre faste ansatte til å utvikle Digitalarkivet. Konsulenter skal kun brukes når vi må. Nesten 75 prosent av konsulentbruken i Arkivverket er knyttet til utvikling av IT-løsninger (konto 671), hvor utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet utgjør hovedandelen. Utvikling av Digitalarkivet er finansiert av satsingsmidler på totalt 140 mill. som varer i 4 år (2020-2023). Tidsbegrensning i finansiering gjør at det ikke er hensiktsmessig å kun bruke intern kompetanse. Det tar det tid å bygge opp intern kompetanse og kapasitet til å løse en utviklingsoppgave av denne størrelsen. Arkivverket har siden 2020 systematisk og gradvis klart å bygge opp et internt utviklingsteam, med kompetanse som vi har behov for i et lengre perspektiv. Dette har vært krevende, fordi det dreier seg om svært konkurranseutsatt kompetanse. Et konkret tiltak har vært proaktiv rekruttering, dvs. at vi kontinuerlig søker etter personer med denne kompetansen og aktivt inviterer kandidater til å ta kontakt.

Ved utgangen av 2022 har antallet fast ansatte i Arkivverket økt med fem, sammenlignet med 2021. Økningen har skjedd på områder der det har vært mest konsulentbruk. Målsetningen er at bruk av konsulenter avgrenses til tidsbegrensede kapasitetsutfordringer, midlertidige kompetansebehov eller i tilfeller hvor det er behov for en ekstern eller uavhengig vurdering. Arkivverket har ikke kjøpt tjenester innenfor kommunikasjons- og informasjonsrådgivning i 2022. Kjøp av tjenester fra kommunikasjonsbransjen i 2022 er kun knyttet til bistand til design, visuell profil og utsendelse av nyhetsbrev, for totalt 0,75 mill. kroner.

Tabell 19

Rapportering om fellesføring 2022 - konsulentbruk

Tall i million	2021	2022
Utgifter til konsulenttjenester (konto 670-673)	35	33,1
Utbetaling til lønn (årsregnskap note 2)	242,5	251,6
Andel konsulenttjenester/utbetaling til lønn	14,4 %	13,2 %

Lærlinger

Arkivverket er tilknyttet Opplæringskontoret for statlige virksomheter, OK stat. I 2022 har vi økt antallet fra én til to lærlinger. Begge lærlingene er innenfor medieteknikerfaget. På nåværende tidspunkt har ikke Arkivverket planer om å øke antallet lærlinger.

Del V

Vurdering av framtidssutsikter

Del V

Vurdering av framtidssutsikter

Dokumentasjon og arkiv er i en rivende utvikling, som en konsekvens av at hele samfunnet gjennomgår en stor digital transformasjon. Mengden data som skapes i offentlig sektor vokser eksponentielt, og dokumentasjonen øker i kompleksitet. God tilgang på informasjon er en forutsetning for ytringsfrihet og demokrati, og arkiv spiller en viktig rolle i denne sammenheng. Dette krever at Arkivverket, og andre arkivinstitusjoner, må tenke nytt rundt hvordan vi utfører samfunnsoppdraget vårt. Da kan vi ligge i forkant av utviklingen, i stedet for å forsøke å innhente tapt dokumentasjon i etterkant. For å få til en slik utvikling, må vi gå nye veier for å lage og ta i bruk nye virkemidler og verktøy som håndterer hvordan dokumentasjonen kan bevares. Arkivverket har gjennom flere år omstilt virksomheten, omdisponert budsjettene og oppdatert kompetansen, dette er likevel ikke nok for å møte utviklingsbehovene fremover. Vi kan ikke bruke gårsdagens virkemidler til å møte utviklingsbehovene fremover. Det vil få negative konsekvenser i offentlig sektor.

Det er viktig med en høy prioritering av nytt arkivregelverk. Alle som jobber med dokumentasjonsforvaltning og arkiv, venter på ny arkivlov og -forskrift. Dagens regelverk fungerer ikke godt nok for en ny og digital hverdag. Når ny lov og ny forskrift skal implementeres, vil det påvirke både Arkivverkets og sektorens arbeid. For Arkivverkets del, vil det dreie seg om å lage ny veiledning, nye rutiner, og tilegne oss erfaring i å håndheve det nye regelverket, blant annet i rollen som tilsynsmyndighet.

Et nytt arkivregelverk vil bli et veiskille for arkivsektoren, og en ny mulighet for å sette retning for arkivområdet og dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor. I kjølvannet av dette, kan en nasjonal arkivstrategi være en felles driver for en fragmentert og omfattende sektor.

Offentlig sektor har fått økt bevissthet rundt datadeling og data som verdi. Arkivverket er Norges største dataforvalter og utvikler og leverer digitale fellestjenester for arkiv. Som en del av dette har Arkivverket etablert Norges fremste miljø for bruk av kunstig intelligens på skrift. Bruk av KI er en forutsetning for å kunne bevare og tilgjengeliggjøre de enorme datamengdene som utgjør Norges felles hukommelse.

Arkivverket fikk i 2020 bevilget 140 millioner til utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet. Denne finansieringen tar slutt etter 2023, men vi ser at det fortsatt vil være behov for videreutvikling framover. Som fellesløsning, er Digitalarkivet del av en offentlig digital infrastruktur som både statlige virksomheter og kommuner er avhengig av for å utvikle egne og sammenhengende digitale tjenester i hele landet. Stabil drift og forvaltning er en forutsetning for at fellesløsningen skal fungere for alle som knytter seg til den. Dette vil kreve mer ressurser i årene som kommer.

Arkiv kan bidra til å løse viktige samfunnsutfordringer:

- Det norske samfunnet er avhengig av at vi stoler på hverandre. Dokumentasjon av beslutninger er essensielt for tillit mellom innbyggere og det offentlige.
- Forskningsmiljøer trenger tilrettelagte data for å kunne forske på viktige samfunnsproblemer. Arkiver som er digitalt tilgjengelige muliggjør forskning og ny kunnskap på mange nye områder.
- Det norske språket er under press, og Norges urfolksspråk er utsatt og truet. Bevaring og tilrettelagt tilgjengeliggjøring av enorme mengder arkivdata, også tilrettelagt for urfolkspråk, vil være en sterk bidragsyter for å opprettholde våre språk.
- Falske nyheter, og forsøk på å forfalske historien er en trussel mot demokratier verden over. Arkivene garanterer for at den informasjonen vi tilgjengeliggjør, er autentisk.
- Data er Norges nye olje, dersom dataene er tilgjengelige og kan brukes. Arkivene inneholder enorme mengder data som kan være en innsatsfaktor for alle som ønsker å bygge nye tjenester på disse.

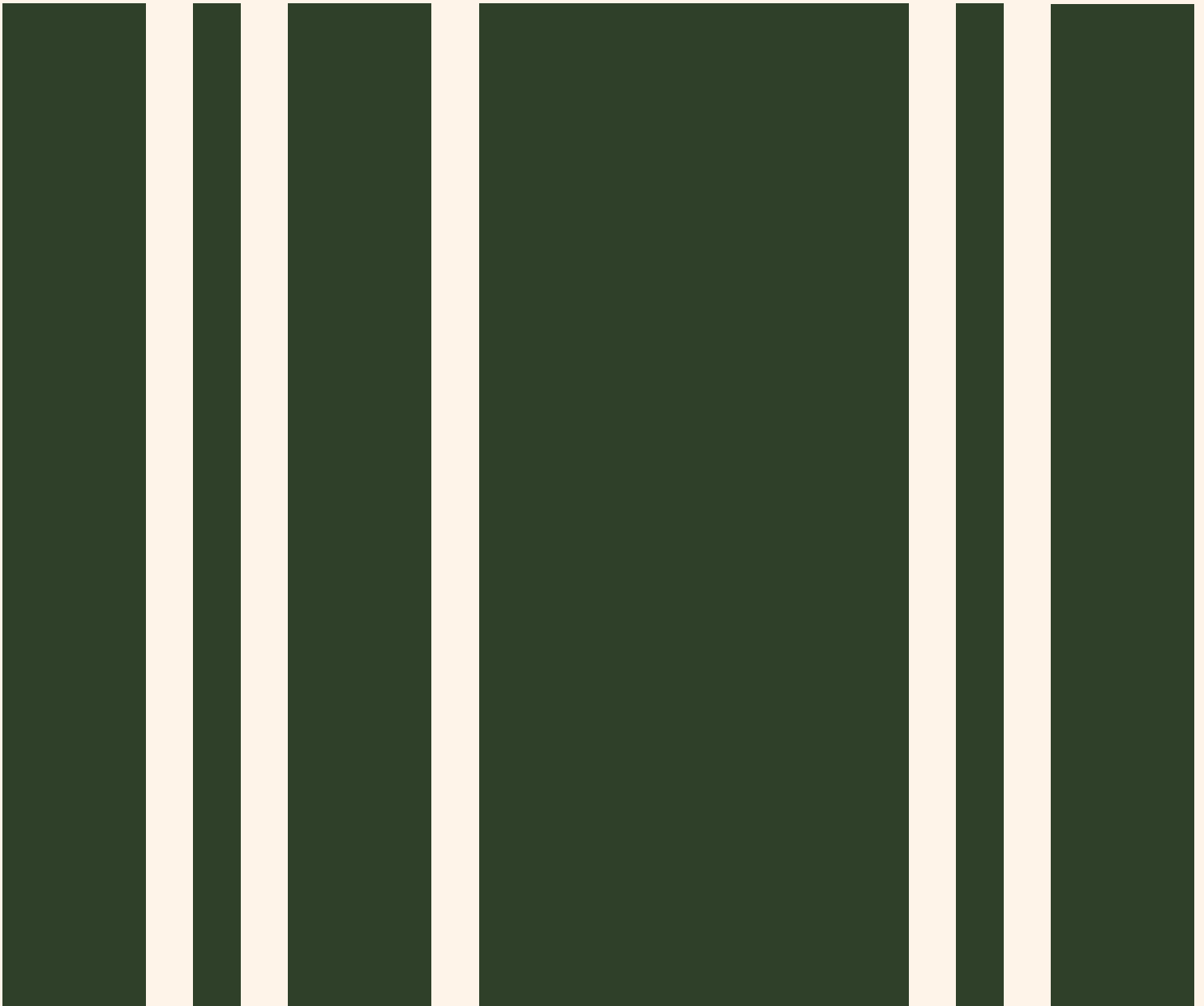
Det er lett å undervurdere arkivenes betydning i samfunnet. Konsekvensene av en slik nedprioritering vil få ringvirkninger langt utover at vi risikerer hull i forståelsen av vår felles historie. Samtidig er oppsidene mange ved å satse på arkivområdet, og innsatsfaktorene er beskjedne i forhold til gevinstene. Arkivverket står klare til å ta fatt på vår tids utfordringer og bidra til demokrati, rettssikkerhet og kulturarv.

Org. nr. 961 181 399

Årsregnskap 2022

Arkivverket

Innhold

VI	ÅRSREGNSKAP	61
VI.1	Ledelseskomentarer til årsregnskapet.....	63
VI.2	Prinsippnote årsregnskapet.....	65
VI.3	Bevilgningsrapporteringen	65
VI.4	Artskontorrapporteringen	66
VI.5	Diverse rapporter fra regnskapet.....	67

VI.1

Ledelseskommentarer til årsregnskapet

Formål

Arkivverkets samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning og å sikre, bevare og tilgjengeliggjøre et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.

Følgende mål er lagt til grunn for bevilningene til Arkivverket i 2022:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver
- sikre en forsvarlig oppbevaring og tilgjengeliggjøring av eldre, bevaringsverdige pasientarkiv fra spesialisthelsetjenesten og andre avleveringspliktige virksomheter
- fremme medisinsk og helsefaglig forskning

Arkivverket fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av kapittel VI.2, Prinsippnote til årsregnskapet. Årsregnskapet inngår i sin helhet som del VI i Årsrapport 2022 for Arkivverket.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementets instruks om økonomi- og virksomhetsstyring til Arkivverket. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Arkivverkets disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld i regnskapsåret.

Vurdering av vesentlige forhold

Bevilgninger

Arkivverket mottok i 2022 en samlet bevilgning på utgiftssiden på 633,9 millioner kroner fordelt over tre budsjettkapitler fra to departementer. Disse er kap. 329 arkivformål, og kap. 325 allmenne kulturformål fra Kultur- og likestillingsdepartementet og kap. 704 Norsk helsearkiv fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Bevilgningen fra Kultur- og likestillingsdepartementet til arkivformål over kapittel 329 utgjorde samlet 537,5 millioner kroner (496,4)⁶ fordelt over tre budsjettposter. Hovedandelen, post 01 Driftsutgifter, utgjorde 425,9 millioner kroner (414,95), og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold var på 103,5 millioner kroner (71,8). De resterende 8,1 millioner kroner (9,7) var bevilget over post 21 Spesielle driftsutgifter, og forutsetter tilsvarende ekstern finansiering.

Samlet bevilgning fra Helse- og omsorgsdepartementet til Norsk helsearkiv på utgiftssiden, utgjorde 92,8 millioner kroner (95,8) fordelt med 68,9 millioner kroner (69,1) over post 01 Driftsutgifter, og 23,8 millioner kroner (26,7) over post 21 Spesielle driftsutgifter. I tillegg fikk Arkivverket fra Kultur- og likestillingsdepartementet 2,9 millioner kroner over kapittel 325, post 21, Allmenne kulturformål Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, og 0,765 millioner kroner over kapittel 325, post 77 for utlån av ressurser til Norsk kulturråd i forbindelse med forvaltning av koronaordninger, jf. Bevilgningsrapportering og note A.

Bevilgninger over post 01 fra kapittel 329 og kapittel 704 dekker i all hovedsak utbetalinger til drift.

6) Tall for 2021 i parentes.

Bevilgninger over kapittel 329, post 21 er benyttet til oppdrag og utgifter knyttet til andre eksterne prosjekter. Utgiftene er i sin helhet finansiert av inntektskapittel 3329, post 02.

Bevilgninger fra Helse- og omsorgsdepartementet over kapittel 704, post 21 dekker i all hovedsak investeringer og utgifter i forbindelse med utvikling av Norsk helsearkiv. I tillegg er det satt av 5 millioner kroner i bevilgninger til bistand til helseforetakene, i forbindelse med avlevering av arkivmateriale som i sin helhet er finansiert av inntektskapittel 3704, post 02.

Over kapittel 329, post 45, fikk Arkivverket også i 2022 videreført satsingsmidler på 35 millioner kroner for utvikling av fellesløsningen Digitalarkivet, og 7,5 millioner kroner til investeringer i IT-infrastruktur. I tillegg omfatter bevilgningen 8,7 millioner kroner øremerket til investeringen i stålkasser til det nye magasinet i Mo i Rana. Øvrige bevilgninger over post 45 er i all hovedsak knyttet til utviklingsaktiviteter som skal gi langsiktige gevinster til Arkivverkets tjenesteutvikling.

Driftsutgifter og investeringer

Arkivverkets økonomiske handlingsrom er sterkt påvirket av uforutsett høye strømpriser og unormalt høy prisvekst i 2022. Samlede utbetalinger til drift øker i 2022 med 34,5 millioner kroner sammenlignet med 2021 (489,4), mens den samlede bevilgningen over post 01 fra kapittel 329 inkl. inntektskapittel og kapittel 704, kun har økt med 15,6 millioner kroner (jf. pkt. 1.4.1 ovenfor og bevilgningsrapportering). Tilpasning av Arkivverkets driftsutgifter til bevilgningene over post 01 har vært krevende i 2022.

Samlet øker utbetaling til lønn med 9,1 millioner kroner, og andre utbetalinger til drift med 25,3 millioner kroner. Dette tilsvarer en økning på henholdsvis 4 % og 10 %, sammenlignet med 2021. I andre utbetalinger til drift, øker utgifter til bygningers drift med 25,8 millioner kroner (jf. Note 3). 8 millioner kroner av denne økningen er knyttet til leie av

det nye magasinet i Mo i Rana. De resterende 17,8 millioner kroner skyldes økte strøm- og husleie, og øvrige bygningsrelaterte utgifter. Økningen i strøm- og husleie utgifter alene, utgjør 10,8 millioner kroner. Utgifter til reiser og møteaktiviteter har også økt i 2022, men denne økningen kompenseres med en tilsvarende reduksjon i kjøp av konsulenttjenester og andre fremmede tjenester. Utbetalingene til lønn og bygningers drift er fortsatt de største driftsutgiftene i Arkivverket, og øker fra 83,5 % i 2021 til 84,7 % i 2022, av den totale utbetalingen til drift.

Samlet utbetaling til investeringer i 2022 er 17,1 millioner kroner (21,6), og finansieres i all hovedsak av bevilgninger over kapittel 329, post 45, og kapittel 704, post 21. Nedgangen på 4,6 millioner kroner er i henhold til planlagte investeringer i 2022.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Arkivverket. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2023.

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet har Arkivverket forvaltet «Tilskudd til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet». Midlene kommer fra Norsk Tipping AS' spilleoverskudd i 2021, og utgjorde i 2022 totalt 12,3 millioner kroner. Prosessen med utbetaling av disse midlene var ikke avsluttet ved årsskiftet. Midlene vil bli utbetalt i løpet av februar 2023. Regnskapet for midlene føres særskilt og inngår ikke i Arkivverkets regnskap. Dette regnskapet revideres ikke av Riksrevisjonen, men av privat revisor.

Oslo, februar 2023

Inga Bolstad
Riksarkivar

VI.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Arkivverket er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- regnskapet følger kalenderåret
- regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Arkivverket er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank, i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

VI.3 Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Arkivverket har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Arkivverket har fullmakt til å disponere. Kolonnen *samlet tildeling* viser hva Arkivverket har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Arkivverket står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Arkivverket har ikke mottatt belastningsfullmakter i 2022, men det er avgitt 410 000 kroner i belastningsfullmakt til Helsedirektoratet i 2022.

VI.4 Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Arkivverket har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Arkivverket har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall* fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Arkivverket har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

VI.5 Diverse rapporter fra regnskapet

I det følgende presenteres rapporter med tilhørende noter fra regnskapet 2022.

Oppstilling av bevilgnings-
rapportering 31.12.2022

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindreutgift
0325	Allmenne kulturformål	21	Spesielle driftsutgifter		2 852 000	2 852 000	0
0325	Allmenne kulturformål	77	Refusjon - utlån til Norsk kulturråd; korona		765 000	765 000	0
0329	Arkivformål	01	Driftsutgifter		425 879 000	420 422 695	5 456 305
0329	Arkivformål	21	Spesielle driftsutgifter		8 144 000	2 765 812	5 378 188
0329	Arkivformål	45	Større anskaffelser		103 483 000	33 123 317	70 359 683
0704	Norsk helsearkiv	01	Driftsutgifter		68 937 000	67 926 085	1 010 915
0704	Norsk helsearkiv	21	Spesielle driftsutgifter		23 806 000	13 025 147	10 780 853
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Nettoordning for mva i staten		0	29 455 775	
<i>Sum utgiftsført</i>					633 866 000	570 335 830	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2022	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3329	Arkivformål	01	Driftsinntekter		2 127 000	1 186 458	-940 542
3329	Arkivformål	02	Spesielle driftsinntekter		5 345 000	1 611 012	-3 733 988
3704	Norsk helsearkiv	02	Spesielle driftsinntekter		5 043 000	5 766 211	723 211
5309	Tilfeldig inntekter, ymse	29	Ymse		0	414 521	
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift		0	27 830 947	
<i>Sum inntektsført</i>					12 515 000	36 809 149	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						533 526 681	
Kapitalkontoer							
60061801	Norges Bank KK /innbetalinger					24 328 717	
60061802	Norges Bank KK/utbetalinger					-556 813 707	
703861	Endring i mellomværende med statskassen					-1 041 691	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
					31.12.2022	31.12.2021	Endring
703861	Mellomværende med statskassen				-11 493 851	-10 452 161	-1 041 691

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).
Se note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for nærmere forklaring.

Note A

Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
032901	10 068 000	415 811 000	425 879 000
032921	3 301 000	4 843 000	8 144 000
032945	41 023 000	62 460 000	103 483 000
032521	500 000	2 352 000	2 852 000
032577		765 000	765 000
070401	2 650 000	66 287 000	68 937 000
070421	13 004 000	10 802 000	23 806 000

Note B

Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntekts- fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Inn- sparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
032901/332901		5 456 305		5 456 305	-940 542			4 515 762	20 790 550	4 515 762
032921/332902	"kan overføres"	5 378 188		5 378 188	-3 733 988			1 644 200		1 644 200
032945	"kan overføres"	70 359 683		70 359 683				70 359 683		70 359 683
032521	"kan overføres"	0		0				0		0
032577		0		0				0		0
070401		1 010 915		1 010 915				1 010 915	3 314 350	1 010 915
070421/370402	"kan overføres"	10 780 853	-408 046	10 372 807	766 211			11 139 019		11 139 019

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler): Arkivverket har ikke mottatt belastningsfullmakter i perioden

Stikkordet «kan overføres»:

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 032921 Spesielle driftsutgifter er gitt med stikkordet "kan overføres".

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 032945 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold er gitt med stikkordet "kan overføres".

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 032521 Spesielle driftsutgifter er gitt med stikkordet "kan overføres".

Arkivverkets bevilgning på kapittel/post 070421 Helsearkivet spesielle driftsutgifter er gitt med stikkordet "kan overføres".

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler): Arkivverket har avgitt 410 000 kroner belastningsfullmakt til Helsedirektoratet på utgiftskapittel 0704, post 21 i 2022

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter: Arkivverket er gitt fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 329 post 01, kap. 329 post 21 og kap. 704 post 21 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3329 post 01, kap. 3329 post 02, og kap. 3704 post 02. Dersom inntektene under inntektspostene som er omtalt ovenfor blir mindre enn tildelinger, innebærer dette at rammen under de aktuelle utgiftspostene må reduseres tilsvarende. Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Mulig overførbart beløp: Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 032901 utgjør 5 456 305. Da dette beløpet er under grensen på 5 % regnes hele beløpet som mulig overføring til neste budsjettår. Mindreinntektene på kap.3329 post 01 utgjør 940 542 og inngår i beregningen av overførbart beløp til neste år. Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 032921 og 332902 utgjør 1 644 200 og kan overføres i sin helhet, jfr. egen fullmakt omtalt under Stikkordet "kan overføres". Ubrukt bevilgning på kapittel/post 032945 utgjør 70 359 683 og kan overføres i sin helhet da stikkordet "kan overføres" er knyttet til kapittel/posten. Arkivverkets faktiske mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 070401 utgjør 1 010 915. Beløpet er under grensen på 5% og regnes som mulig overføring til neste budsjettår; Mindreforbruk (ubrukt bevilgning) på kapittel/post 070421 og 370402 utgjør 11 139 019 og kan overføres i sin helhet, jfr. egen fullmakt omtalt under Stikkordet "kan overføres".

Oppstilling av arts-
kontorrapporteringen
31.12.2022

		2022	2021
<i>Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	527 257	2 858 893
Salgs- og leieinntekter	1	8 036 425	6 436 082
Andre inntekter	1	18 013	34 033
Sum inntekter fra drift		8 581 694	9 329 008
<i>Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Utbetalinger til lønn	2	251 592 115	242 450 148
Andre utbetalinger til drift	3	272 229 369	246 920 132
Sum utbetalinger til drift		523 821 483	489 370 279
Netto rapporterte driftsutgifter		515 239 789	480 041 271
<i>Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
<i>Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Utbetaling til investeringer	5	17 038 877	21 590 494
Utbetaling til kjøp av aksjer	5	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	37 708	30 603
Sum investerings- og finansutgifter		17 076 585	21 621 097
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		17 076 585	21 621 097
<i>Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *</i>			
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309 inntekt)		414 521	401 485
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700 inntekt)		27 830 947	27 306 084
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633 utgift)		29 455 775	26 991 634
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		1 210 307	-715 934
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		533 526 681	500 946 434
<i>Oversikt over mellomværende med statskassen</i>			
Fordringer på ansatte		3 336	19 333
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-9 781 485	-9 102 338
Skyldige offentlige avgifter		-47 679	-259 953
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		0	0
Mottatte forskuddsbetalinger		-1 700 000	-1 197 565
Lønn (negativ netto for mye utbetalt lønn m.m)		20 278	88 139
Differanser på bank og uidentifiserte inntekter		11 699	223
Sum mellomværende med statskassen	6	-11 493 851	-10 452 161

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1

Innbetalinger
fra drift

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	0	850 000
Tilskudd fra EU	27 257	1 439 667
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	500 000	500 000
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	0	69 226
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	527 257	2 858 893
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt varer avgiftspliktig	5 460	9 296
Salgsinntekt tjenester avgiftspliktig	571 859	543 075
Salgsinntekt betjening avgiftspliktig	102 387	57 735
Salgsinntekt varer avgiftsfri	48 905	69 529
Salgsinntekt varer utenfor avgiftsområdet	124 340	148 202
Salgsinntekt tjenester utenfor avgiftsområdet	7 167 865	5 568 763
Tilfeldige inntekter	15 609	39 482
Sum salgs- og leieinnbetalinger	8 036 425	6 436 082
<i>Andre innbetalinger</i>		
Annen driftsrelatert inntekt	18 013	34 033
Sum andre innbetalinger	18 013	34 033
Sum innbetalinger fra drift	8 581 694	9 329 008

Note 2

Utbetalinger
til lønn

	31.12.2022	31.12.2021
Lønn	209 863 275	200 080 660
Arbeidsgiveravgift	27 830 947	27 306 084
Pensjonsutgifter*	17 773 900	23 074 041
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-7 423 753	-11 007 905
Andre ytelser**	3 547 746	2 997 267
Sum utbetalinger til lønn	251 592 115	242 450 148

Antall utførte årsverk:	292,41	284,03
-------------------------	--------	--------

* Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Estimert premiesats for 2022 er 9,2 prosent etter SPKs nye beregningsmodell i 2022, mens premiesatsen for 2021 etter den gamle beregningsmodellen var 12 prosent.

** Andre ytelser omfatter personalrelaterte kostnader som utbetalinger til kantinedrift, velferdsmidler og bedriftshelsetjenester, og gruppelevforsikring, yrkeskadepremie, og honorar.

Note 3

Andre utbetalinger
til drift

	31.12.2022	31.12.2021
Husleie	163 695 806	150 796 970
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	28 465 060	15 574 738
Reparasjon og vedlikehold av maskiner utstyr mv.	1 501 117	1 776 670
Mindre utstyrsanskaffelser	798 900	896 989
Leie av maskiner inventar og lignende	11 510 911	13 023 062
Kjøp av konsulenttjenester	33 073 248	34 965 773
Kjøp av andre fremmede tjenester	14 541 669	18 072 170
Reiser og diett	6 030 016	2 224 194
Øvrige driftsutgifter	12 612 642	9 589 566
Sum andre utbetalinger til drift	272 229 369	246 920 132

Note 4

Finansinntekter
og finansutgifter

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	37 708	30 603
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	37 708	30 603

Note 5

Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2022	31.12.2021
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	1 590 743	5 168 489
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	15 448 134	16 422 005
Sum utbetaling til investeringer	17 038 877	21 590 494
	31.12.2022	31.12.2021
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6

Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2022	31.12.2022	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	1 323 569	0	1 323 569
Andre fordringer	3 336	3 336	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	1 326 905	3 336	1 323 569
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-11 163 455	0	-11 63 455
Skyldig skattetrekk	-9 781 485	-9 781 485	0
Skyldige offentlige avgifter	-76 967	-47 679	-29 288
Annen kortsiktig gjeld	-2 080 905	-1 668 023	-412 882
Sum	-23 102 813	-11 497 187	-11 605 625
Sum	-21 775 908	-11 493 851	-10 282 056

Vedlegg til årsrapport for 2022

VI

VII Vedlegg til årsrapport for 2022

Vedlegg til IV.7 Arkivutviklingsmidlene 2022 Forvaltning av spillemidler til prosjekt- og utviklingstiltak på arkivfeltet

Fordeling mellom de to satsingsområdene - total søknadssum og tildelinger

	Søknadssum	Tildelingssum
Videreutvikling av privatarkivfeltet	24 408 580	8 777 750
Innovasjon i offentlig forvaltning	8 208 515	3 491 140
Sum	32 617 095	12 268 890

Innovasjon i offentlig sektor - søknader og tildelinger

Prosjekt	Søker	Søknadssum	Tildelingssum
Prosjekt 1992. Mediekonvertering og samkjøring av hybridarkiv	Interkommunalt arkiv for Buskerud, Vestfold og Telemark IKS (IKA Kongsberg)	1 500 000	1 200 000
Nyutvikling av konverteringsteknologi - automatisk kvalitetssikring av arkivverdige dokumenter	Byarkivet - Fredrikstad Kommune	600 000	600 000
KOMINN – Kommunalt innsyn og Digitalarkivet	Kommunearkivinstusjonenes Digitale Ressurscenter SA	600 000	600 000
Automatisering og kvalitet i saksbehandling og arkivering	Kongsbergregionen, Tjenesteutvikling	500 000	500 000
Kvalitetssikring av digitisering i Digitalarkivet (år 2)	Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS (IKAMR)	431 140	431 140
Arkivet i demokratiets teneste; kvalifiserte kunnskapsprodusentar i høgare utdanning	Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS (IKAMR)	160 000	160 000
Et nytt fagblad om arkiv - for hele landet	ABM-media AS	300 000	0
Tilrettelegging av metadata - tilgjengeliggjøring av undersøkelsesrapporter og historiske kart	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	400 000	0
Gårdene og brukene i Norge 1880-1920, med gnr.	Døves Verden	250 000	0
Utvikling av digitale skjemaer	Holmestrand kommune	700 000	0
VOMMA - Verktøy og metoder for spillbasert opplæring mot ny arkivkjerne - fase 2	NTNU, Adeling for dokumentasjonsforvaltning	1 200 000	0
Digital tilgjengeliggjøring av ligningsmateriale 1667-1896	Oslo byarkiv, Kulturetaten	660 000	0
Kildeportal - fra vugge til grav - år 2	Slekt og Data	700 000	0
Krigsforbrytterregister	Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir	207 375	0
Sum søknader og tildelinger		8 208 515	3 491 140

Videreutvikling av privatar-
kivfeltet - søknader og
tildelinger

Prosjekt	Søker	Søknadssum	Tildelingssum
Innsamling av arkiv fra fornybarnæringen	Stavanger byarkiv	725 000	725 000
Dust to digital. Digitalisering og digital tilgjengeliggjøring av jernverksarkivene på Agder	Stiftelsen Næs Jernverksmuseum	605 000	605 000
Tilgjengeliggjøring av arkiv etter Kirkens SOS for forskning på Digitalarkivet	Misjons- og diakoniarkivet, VID vitenskapelige høyskole	550 000	550 000
Et felles arkiv i kystmuseene	Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS	790 000	540 000
Jonas Lied-arkivet	Stiftelsen Romsdalsmuseet	535 000	535 000
Knut Lunde-prosjektet 2	Universitetsbiblioteket i Tromsø	500 500	500 500
Mitt Nordland (arbeidstitel)	Arkiv i Nordland	500 000	500 000
Alf Bjerckes arkiv - funksfarger og lakkfabrikk	Norsk Teknisk Museum	555 000	445 000
Digitale folkeminner. Rikard Berges tradisjonsarkiv ut på digitalarkivet	Telemark museum	405 000	405 000
Ordning og digitalisering av arkiver tilhørende Raufoss industrihistoriske samlinger	Raufoss Industrihistoriske samlinger	483 000	403 000
Utenfor NOARK – håndtering av dokumentorienterte databaser	Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	400 000	400 000
Nettverksoppbygging og samhandlingsplan for privatar- kiv i Troms og på Svalbard	Troms og Finnmark fylkesbibliotek	400 000	400 000
Ordning, digitalisering, og tilgjengeliggjøring av arkiver etter Orkla og datterselskaper	Museene i Sør-Trøndelag avd. Orkla Industrimuseum	540 000	300 000
Ordning, digitalisering og tilgjengeliggjøring av privatar- kiv etter Trondhjems Kunstforening	Trondheim kunstmuseum	367 500	280 000
Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark	Vestfoldarkivet	264 000	264 000
Digitalisering av arkiv etter jødiske ofre for holocaust i Norge	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	255 000	255 000
Ulf A. Berntsen	Norsk jernbanemuseum	250 000	250 000
Forprosjekt for ei digital infrastruktur for handsaming og publisering av notar og tekstar	Vestland fylkeskommune, seksjon arkiv (Fylkesarkivet i Vestland)	240 000	240 000
Ordning, bevaring og digitalisering av arkivene fra Trondheim Røde kors	Trondheim byarkiv	217 250	217 250
Hol Bygdearkiv som regionalt privatar- kiv?	Hol Bygdearkiv	440 000	200 000
Ordning og publisering av arkivet etter Storvik Mekaniske Verksted	Stiftelsen Nordmøre museum	190 000	190 000
Norsk kirkemusikkarkiv - prosjekt- og utviklingsfase	Kirkemusikksenter Nord	200 000	160 000
Etisk veileder til bruk og publisering av Samisk fotomateriale	Norges museumsforbund/Samisk Museumslag	160 000	160 000
Digital tilgjengeliggjøring av lyd og video på Fanger.no	Stiftelsen Falstadsenteret	150 000	150 000
Glommen mekaniske verksted - ordning og tilgjengeliggjøring	Fredrikstad byarkiv	303 000	103 000
Mange bekker små - Innhøsting og bevaring av digitalt skapte fotoarkiv fra mindre arkivskapere	Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	330 000	0
Fædrelandsvennens fotoarkiv - bevaring, digitalisering og tilgjengeliggjøring	Aust-Agder museum og arkiv IKS	1 000 000	0
Opprettelse av arkiv for døve og hørselshemmede for hele Norge	Beryl K. Ramvik og Trine S. Austbø	1 000 000	0
Oppdatering av manuskript/arkiv historiske spelmanus	Dramas	890 000	0
Folkemusikksamlinga i Nord-trøndelag: Klargjøring for fomidling - registrering del 2	Folkemusikksamlinga i Nord-Trøndelag	123 000	0
Den trønderiske avdeling 175 år	Fortidsminneforeningen Den trønderiske avdeling	100 000	0
Skipsarkiv i krig og fred	Haugalandmuseet AS	260 000	0
Ordne, registrere og publisere arkivbestanden i Hol Bygdearkiv	Hol Bygdearkiv	150 000	0
Ferskvannsökologisk arkiv	Marker Kommune	340 000	0
Publisering og bevaring	Memoar	2 344 655	0
Treet med fornybar gnist - Historier om treets rolle i samfunnet	MiA-Museene i Akershus	860 000	0
Håndverk i arkivene!	MiA-Museene i Akershus	390 000	0
Akershusforeninger med kvinner i fokus	MiA-Museene i Akershus	301 800	0
Ordning og tilgjengeliggjøring av privatar- kiv	Norsk Bergverksmuseum	420 000	0
Fra lesesalen til verdensveven - Bevaring, dokumentasjon og tilgang til industriarv- ens tegningsarkiver fra Rjukan og Notodden	Norsk industriarbeidermuseum	400 000	0
Arkivformidling Trøndelag - utredning av samarbeid og organisering	Norsk senter for folkemusikk og folkedans	200 000	0
Indeksing av privatar- kiv på Digitalarkivet (IPA Dig)	Næs Jernverksmuseum	520 000	0
KFUM-kameratene, ordningsprosjekt	Oslo byarkiv, Kulturetaten	260 000	0
Blinkskudd: Bevaring og tilgjengeliggjøring av privatar- kivet etter Preus fotomuseum 1977 - 1994	Preus museum	600 000	0
Bevaring og tilgjengeliggjøring av Arkivet etter Norges fotografforbund (NFF)	Preus museum	1 077 000	0
Digital bevaring og tilgjengeliggjøring av private objekter og arkiv	Skjulestad Artilleri Museum	55 000	0
Fengslende dokumentasjon	Stiftelsen Lenken	106 875	0
Aall-arkivets fotosamlinger: bevart, digitalt og publisert	Telemark museum	600 000	0
Finn din Finnmark: Utviklingsprosjekt for bedre digital tilgang til fotoarkivet	Troms og Finnmark fylkesbibliotek	800 000	0
UKS - Digital arkivutvikling	Unge Kunstneres Samfund	100 000	0
Bevaring og digitalisering av verftsindustriarkiver	Vestfoldarkivet	290 000	0
Forprosjekt senter for næringslivshistorie	Vestfoldmuseene IKS	500 000	0
Digitalisering og tilgjengeliggjøring av vitenskapshistoriske arkiv innen norsk mat og landbruk	Vitenparken Campus Ås	365 000	0
Sum søknader og tildelinger		24 408 580	8 777 750

Bilde- og arkivreferanse

Side 6, foto: Vegard Breie, Arkivverket

Side 16, faksimile fra Aftenposten

Side 19, faksimile fra Khrono

Side 24, Statsrådssekretariatet, RA/S-1001/A/Ac/L0122:
Kgl. Res (9/4) 17/4 1940 -18/12 1942, 1940-1942, s. 18

Side 25, foto: Helene Mo, Arkivverket

Side 28, faksimile fra NRK.no

Side 29, Det Norske Forbundet av 1948/Landsforeningen for
Lesbisk og Homofil Frigjøring, RA/PA-1216/D/Da/L0001:
Partnerskapsloven, 1990-1993, s. 1033

Side 30, foto: Sofie Holberg, Arkivverket

Side 30, foto: Kjetil Sviland, Arkivverket

Side 31, Forsvarets Overkommando. 2 kontor. Arkiv 11.4.
Spredte tyske arkivsaker, RA/RAFA-7031/D/Dar/Darb/L0010:
Reichskommissariat., 1940-1943, s. 653

Side 36 og 35, SAMI_PA_1167, foto Erik Borg

Side 43, SAST/A-102651/U/L0006, foto: Harry Nor-Hansen

Side 45, foto Jenny Odell, Svenske Riksarkivet

Side 55, foto Sverre Chr. Jarild

Riksrevisjonen

Vår saksbehandler
Olena Roma 21540858
Vår dato
29.09.2023
Deres dato

Vår referanse
2022/00998-7
Deres referanse

ARKIVERKET
Postboks 4013 Ullevål stadion
0806 OSLO

Revisjon av årsregnskapet for Arkivverket 2022

Vedlagt følger revisjonsberetningen for Arkivverkets årsregnskap for 2022.

Riksrevisjonen har revidert virksomhetens årsregnskapsoppstillinger i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Offentliggjøring av revisjonsberetning

Revisjonsberetningen inneholder Riksrevisjonens konklusjon på gjennomført revisjon av årsregnskapsoppstillingene og våre uttalelser om «øvrige informasjon» og «øvrige forhold». Denne revisjonsberetningen omfattes ikke av bestemmelsen om utsatt offentlighet i lov om Riksrevisjonen § 18 (2). ledd.

Revisjonsberetningen skal i samsvar med Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 2.3.3 publiseres på virksomhetens nettsider sammen med årsrapporten.

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Carola Nensen
avdelingsdirektør

Brevet er godkjent og ekspedert digitalt.

Liste over kopimottakere:

KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET

Vedlegg:1

ARKIVVERKET
Postboks 4013 Ullevål stadion
0806 OSLO

Riksrevisjonens beretning

Riksrevisjonen har revidert årsregnskapsoppstillingene for Arkivverket for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2022. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 533 526 681 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening

- oppfylder årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- gir årsregnskapsoppstillingene et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2022 og kapitalposter per 31. desember 2022, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til lov, instruks og disse standardene er beskrevet nedenfor under Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen. Vi er uavhengige av virksomheten i samsvar med kravene i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon i årsrapporten. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapsoppstillingene

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapsoppstillingene som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskapsoppstillingene som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapsoppstillingene.

Som del av en revisjon i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen. Vi informerer overordnede departementet om funn og svakheter.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelserevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Etter fullmakt

29.09.2023

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Carola Nensen
avdelingsdirektør

Brevet er godkjent og ekspedert digitalt.